

Kommunedirektøren

Regnskap 2019

Drifts-, investerings- og balanseregnskap med tilhørende noter

Innhold

1 Driftsregnskapet	5
1.1 Økonomisk oversikt driftsregnskapet	5
1.2 Regnskapsskjema 1A.....	7
1.3 Regnskapsskjema 1B.....	8
2 Investeringsregnskapet	9
2.1 Økonomisk oversikt investeringsregnskapet	9
2.2 Regnskapsskjema 2A.....	10
2.3 Regnskapsskjema 2B.....	12
3 Balanseregnskapet	13
3.1 Hovedoversikt balanseregnskapet.....	13
4 Noter til regnskapet	15
Note 01 Regnskapsprinsipper.....	15
Note 02 Vesentlige poster i regnskapet	17
Note 1 Endring i arbeidskapital	18
Note 2 Ytelse til ledende personer	19
Note 3 Godtgjørelse til revisor.....	19
Note 4 Pensjoner	20
Note 5 Varige driftsmidler (anleggsmidler), leieavtaler og nedskrivninger	22
Note 6 Aksjer og andeler	24
Note 7 Salg av finansielle anleggsmidler	25
Note 8 Utlån	25
Note 9 Langsiktig gjeld.....	26
Note 10 Renter - sikring.....	28
Note 11 Avdrag på lån	29
Note 12 Garantiansvar.....	29
Note 13 Andre vesentlige forpliktelser	32
Note 14 Finansielle eiendeler og forpliktelser vurdert til virkelig verdi	33
Note 15 Avsetninger og bruk av avsetninger.....	33
Note 16 Strykninger.....	35
Note 17 Opplysninger om egenkapitalkontoen.....	35
Note 18 Kapitalkonto	36
Note 19 Investeringsoversikt.....	37
Note 20 Vesentlige overføringer mottatt til finansiering av investeringer.....	38
Note 21 Selvkost	38
Note 22 Usikre forpliktelser, betingede eiendeler og hendelser etter balansedagen.....	41
Note 23 Spesifikasjon av uvanlige og vesentlige poster og transaksjoner	41
Note 24 Virkning av endring av regnskapsprinsipper, regnskapsestimater og korrigering av tidligere års feil.....	41
Note 25 Eiendeler, gjeld og EK overdratt til kommunale foretak ved etablering / mottatt fra kommunale foretak ved avvikling.....	42
Note 26 Mellomværende med kommunale foretak.....	43
Note 27 Interkommunalt samarbeid hvor Trondheim er vertskommune.....	43
Note 28 Interkommunale selskaper	45
Note 29 Kortsiktig gjeld og fordringer	46
Note 30 Trondheim kommunes kraftfond (TKK)	46
5 Revisors beretning for 2019	49

Innledning

Om regnskapsavleggelsen

Årsoppgjørsdokumentene

Årsoppgjørsdokumentene for Trondheim kommune består av 3 deler:

Årsregnskapet (dette dokumentet)

Dokumentet inneholder drifts-, investerings- og balanseregnskap og noter i henhold til god kommunal regnskapskikk. Trondheim kommune legger også inn revisjonsberetningen som en del av dokumentet når denne er mottatt fra revisor.

Årsrapporten (årsberetningen)

Dokumentet inneholder kommunedirektøren sin redegjørelse for kommunens økonomiske utvikling og status, spesielt om de forhold som påvirker kommunens regnskapsresultat og finansielle stilling.

Årsberetning for finansområdet iht. kommunens finansreglement

Dokumentet omhandler en rapportering om utviklingen gjennom året og status ved utgangen av året vedrørende kommunens finansielle aktiva og passiva.

Der det er nødvendig er det gitt henvisninger mellom de enkelte dokumentene for utfyllende opplysninger. Dokumentene samt egen årsoppgjørssak for bystyret, er de offisielle årsoppgjørsdokumentene for Trondheim kommune.

Om behandlingen av årsregnskapet og årsberetningen

Trondheim kommune avlegger årsregnskap etter kommuneloven § 48 og bestemmelser i forskrift om årsregnskap og årsberetning (for kommuner og fylkeskommuner) av 15.12.2000 nr. 24. Det følger av § 10 i forskrift om årsregnskap og årsberetning at årsregnskapet skal være avlagt innen 15. februar i året etter regnskapsåret.

Regnskapet for 2019 avlegges 15.02.2020.

Terskelen for å gjøre endringer i regnskapet etter at det er avlagt er høy. Unntaket er interne omposteringer for å få frem korrekte data til KOSTRA som ikke påvirker tallene i det fremlagte offisielle regnskapet for Trondheim kommune.

Årsrapporten skal avgis innen 31.03.2020.

Revisjonsberetningen fra Trondheim kommunerevisjon skal foreligge innen 15.04.2020.

Årsregnskapet og årsberetningen skal vedtas av kommunestyret senest 6 måneder etter regnskapsårets slutt, dvs. innen 30.06.2020. Før behandling i kommunestyret skal årsregnskapet behandles i kontrollkomiteen.

Rapportering av regnskap til KOSTRA

Bevilgningsregnskapet (drifts- og investeringsregnskapet) og balanseregnskapet skal rapporteres elektronisk til Statistisk sentralbyrå innen 15.02.2020. Innsending blir foretatt 15.02.2020. Rapporterte data kan korrigeres fram til 16.04.2020 som er siste frist for innsending.

Rapportering av regnskap til Oslo Børs

Fordi Trondheim kommune har obligasjonslån har kommunen også rapporteringsplikt til Oslo Børs. Kommunen vil foreta finansiell rapportering til Oslo Børs innen fristen 30.04.2020.

Merknader til regnskapsavleggelsen for 2019

Når det gjelder materielle forhold og hendelser for øvrig av betydning for regnskapet 2019, vises det til note 0.2 – Vesentlige transaksjoner.

Trondheim 15.02.2020

Morten Wolden
kommunedirektør

1 Driftsregnskapet

1.1 Økonomisk oversikt driftsregnskapet

Alle tall i millioner kroner

DRIFTSINNTEKTER	Note	Regnskap 2019	Regulert budsjett 2019	Opprinnelig budsjett 2019	Regnskap 2018
L03 Brukerbetalinger (600:619)		-660,7	-641,9	-654,5	-647,4
L04 Andre salgs- og leieinntekter (620:669)		-1 581,1	-1 459,1	-1 364,3	-1 434,4
L05 Overfør med krav motytelse (700:789)		-1 827,6	-1 436,1	-1 388,9	-1 634,3
L06 Rammetilskudd (800:809)		-3 846,8	-3 802,6	-3 810,2	-3 627,7
L07 Andre statlige overføringer (810:829)		-633,6	-671,5	-644,2	-850,7
L08 Andre overføringer (830:869;880:899)		-43,5	-57,9	-110,2	-112,8
L09 Inntekts- og formueskatt (870:873)		-6 305,6	-6 253,2	-6 101,2	-6 030,6
L10 Eiendomsskatt (874:876)		-687,3	-683,0	-683,0	-665,0
L11 Andre direkte/indirekte skatter (877:879)		-0,2	0,0	0,0	-0,1
L12 Sum Driftsinntekter, Sum(L3:L11)		-15 586,4	-15 005,3	-14 756,6	-15 003,1
DRIFTSUTGIFTER					
L14 Lønnsutgifter (010:089;160:169)		7 153,0	7 305,1	7 040,7	6 807,4
L15 Sosiale utgifter (090:099)	4	2 021,8	1 946,8	1 938,3	1 949,7
L16 Kjøp inngående kommunal tjenesteproduksjon (100:159;170:285)		2 418,8	2 231,2	2 339,8	2 440,6
L17 Kjøp erstatning for kommunal tjenesteproduksjon (300:399)		1 906,3	1 819,6	1 814,0	1 767,1
L18 Overføringer (400:499)		1 027,4	992,7	947,6	1 115,1
L19 Avskrivninger (590:599)	5	678,0	677,9	125,7	638,0
L20 Fordelte utgifter (29x,69x,79x)		-100,2	-260,5	-298,8	-101,4
L21 Sum driftsutgifter, Sum (L14:L20)		15 105,1	14 712,8	13 907,4	14 616,6
L23 Brutto Driftsresultat L12-L21		-481,4	-292,5	-849,2	-386,5
EKSTERNE FINANSINNTEKTER					
L24 Renteinntekter og utbytte (900:908)		-298,8	-342,4	-342,2	-268,9
L25 Gevinst finansielle instrumenter (909)		-224,3	0,0	0,0	-10,6
L26 Mottatte avdrag på utlån (920:928)		-6,6	-2,6	-2,6	-13,2
L27 Sum eksterne finansinntekter, Sum (L24:L26)		-529,7	-344,9	-344,7	-292,8
EKSTERNE FINANSUTGIFTER					
L28 Renteutgifter og låneomkostninger (500:508)		408,6	422,3	422,3	357,9

L29 Tap finansielle instrumenter (509)		1,4	0,0	0,0	64,0
L30 Avdrag på lån (510:519)		713,5	713,6	587,9	647,1
L31 Utlån (520:528)		2,8	2,7	2,7	2,8
L32 Sum eksterne finansutgifter, Sum (L28:L31)		1 126,3	1 138,7	1 012,9	1 071,8
L34 Resultat eksterne finanstransaksjoner L27-L32		596,6	793,8	668,2	779,1
L35 Motpost avskrivninger (990:999)	5	-678,0	-677,9	0,0	-638,0
L36 Netto driftsresultat L23+L34+L35		-562,8	-176,6	-181,0	-245,4
BRUK AV AVSETNINGER	15				
L38 Mindreforbruk (930:939)		-226,8	-215,5	-0,4	-440,3
L39 Bruk av disposisjonsfond (940:947)		-257,2	-257,1	-121,5	-211,5
L40 Bruk av bundne fond (950:959)		-188,1	-57,2	-42,5	-185,4
L41 Bruk av likviditetsreserve (960:969)		0,0	0,0	0,0	0,0
L42 Sum bruk av avsetninger, Sum (L38:L41)		-672,2	-529,8	-164,4	-837,2
AVSETNINGER	15				
L44 Overført til investeringsregnskapet (570:579)		178,5	173,9	94,5	194,3
L45 Dekning av tidligere års regnskapsmessige merforbruk (530:539)		0,1	0,0	0,0	0,0
L46 Avsetning disposisjonsfond (540:547)		731,4	529,4	249,9	467,4
L47 Avsetninger bundne fond (550:559)		228,0	3,1	1,1	205,2
L48 Avsetninger likviditetsreserve (560:569)		0,0	0,0	0,0	0,0
L49 Sum avsetninger, Sum (L44:L48)		1 138,0	706,4	345,5	867,0
L51 Regnskapsmessig mer-/mindreforbruk L36+L42-L49	15	-96,9	0,0	0,0	-215,6

1.2 Regnskapsskjema 1A

Alle tall i millioner kroner

	Regnskap 2019	Regulert budsjett 2019	Opprinnelig budsjett 2019	Regnskap 2018
FRIE DISPONIBLE INNTEKTER				
L1 Skatt på inntekt og formue (870:873)	-6 305,6	-6 253,2	-6 101,2	-6 030,6
L2 Ordinært rammetilskudd (800:809)	-3 846,8	-3 802,6	-3 810,2	-3 627,7
L3 Skatt på eiendom (874:876)	-687,3	-683,0	-683,0	-665,0
L4 Andre direkte/indirekte skatter (877:879)	-0,2	0,0	0,0	-0,1
L5 Andre generelle statstilskudd (810:829)	-633,6	-671,5	-644,2	-850,7
L6 Sum frie disponible inntekter, Sum(L1:L5)	-11 473,5	-11 410,4	-11 238,6	-11 174,2
FINANSINNEKTER/-UTGIFTER				
L7 Renteinntekter og utbytte (900:908)	-298,8	-342,4	-342,2	-268,9
L8 Gevinst finansielle instrumenter (909)	-224,3	0,0	0,0	-10,6
L9 Renteutgifter, provisjon, andre fiansutgifter (500:508)	408,6	422,3	422,3	357,9
L10 Tap finansielle instrumenter (509)	1,4	0,0	0,0	64,0
L11 Avdrag på lån (510:519)	713,5	713,6	587,9	647,1
L12 Netto finansinntekter/-utgifter, Sum (L7:L11)	600,4	793,6	668,0	789,5
AVSETNINGER OG BRUK AV AVSETNINGER				
L13 Til dekning tidligere års regnskapsmessige merforbruk (530:539)	0,1	0,0	0,0	0,0
L14 Til ubundne avsetninger (540:547+560:569)	731,4	529,4	249,9	467,4
L15 Til bundne avsetninger (550:559)	228,0	3,1	1,1	205,2
L16 Bruk tidligere års regnskapsmessige mindreforbruk (930:939)	-226,8	-215,5	-0,4	-440,3
L17 Bruk ubundne avsetninger (940:947+960:969)	-257,2	-257,1	-121,5	-211,5
L18 Bruk av bundne avsetninger (950:959)	-188,1	-57,2	-42,5	-185,4
L19 Netto avsetninger, Sum(L13:L18)	287,4	2,7	86,5	-164,5
FORDELING				
L20 Overført til investeringsregnskapet (570:579)	178,5	173,9	94,5	194,3
L21 Til fordeling drift (L6+L12+L19+L20)	-10 407,2	-10 440,2	-10 389,6	-10 354,9
L22 Sum fordelt til drift (skjema 1B)	10 310,3	10 440,2	10 389,6	10 139,2
L23 Regnskapsmessig mer-/mindreforbruk L22+L21	-96,9	0,0	0,0	-215,6

1.3 Regnskapsskjema 1B¹

Alle tall i millioner kroner

	Regnskap 2019	Regulert budsjett 2019	Opprinnelig budsjett 2019	Regnskap 2018
Miljø og landbruk	70,4	65,1	70,8	61,6
Plan og bygning	62,8	49,1	41,6	39,2
Tekniske tjenester	716,3	719,4	556,3	675,2
Eiendomstjenester	800,0	800,6	421,9	774,3
Botiltak og dagtilbud	699,3	715,2	632,9	651,1
Helse og omsorgstjenester	2 415,2	2 406,1	2 369,9	2 290,5
Psykisk helse og rus	249,3	256,6	245,6	232,0
Kvalifisering og velferd	632,1	647,1	634,1	634,6
Folkevalgte og bystyresekretariat	68,6	69,6	67,3	57,4
Interne tjenester	469,1	472,8	409,6	471,2
Kommunedirektøren	197,6	202,0	134,0	198,7
Tilleggsbevilgninger	0,0	9,6	157,9	0,0
Trondheim parkering	-93,9	-100,9	-95,0	0,0
Diverse sentrale bevilgninger	228,6	271,5	295,4	0,0
Flyktninger og innvandrere	8,0	13,7	13,7	8,0
Kultur	332,4	338,4	331,9	319,5
Idrett	137,0	140,0	152,1	124,2
Næring og samfunn	14,2	14,2	14,0	20,0
Skoler	1 872,5	1 837,1	1 792,1	1 801,8
Barnehager	1 666,6	1 664	1 606	1 599,6
Barne-og fam.tjenester	831,4	844,6	810,5	838,5
<i>Korreksjon for arter i skjema 1A, avskrivninger mm</i>	-1 067,1	-995,2	-273,2	-658,0
Netto for Budsjettnivå	10 310,3	10 440	10 390	10 139

I regnskap 2018 er tilleggsbevilgninger, Trondheim parkering og diverse sentrale bevilgninger en del av beløpet under korreksjon for arter i skjema 1A. Dette er en del av forklaringen på at beløpet har økt fra 658 mill kr i 2018 til 1078 mill kr i 2019. Økningen har videre sammenheng med endring i avskrivninger, generelle statstilskudd regnskapsført på tjenesteområdene (art 810), bruk og avsetning til fond og bruk av tidligere års mindreforbruk.

2 Investeringsregnskapet

2.1 Økonomisk oversikt investeringsregnskapet

Alle tall i millioner kroner

INNTEKTER	Note	Regnskap 2019	Regulert budsjett 2019	Opprinnelig budsjett 2019	Regnskap 2018
L2 Salg driftsmidler og eiendom (660:679)		-165,4	-93,0	-137,0	-172,0
L3 Andre salgsinntekter (600:659)		-93,7	-26,0	0,0	-43,0
L4 Overføring med krav til motytelser (700:728+730:789)		-674,6	-531,0	-409,0	-585,0
L5 Kompensasjon merverdiavgift (729)		-371,3	-354,0	-343,0	-295,0
L6 Statlige overføringer (810:829)		-7,8	-132,0	-93,0	-87,0
L7 Andre overføringer (830:869;880:899)		0,0	0,0	0,0	0,0
L8 Renteinntekter og utbytte (900:909)		0,0	0,0	0,0	0,0
Sum inntekter, Sum(L2:L8)		-1 312,8	-1 136,0	-982,0	-1 181
UTGIFTER					
L11 Lønnsutgifter (010:089;160:169)		96,1	123,0	147,0	108,0
L12 Sosiale utgifter (090:099)		10,4	0,0	0,0	9,0
L13 Kjøp inngående kommunal tjenesteproduksjon (100:159;170:289)		2 308,4	2 710	2 630	1 869
L14 Kjøp erstatning for kommunal tjenesteproduksjon (300:389)		49,4	1,0	7,0	75,0
L15 Overføringer (400:499)		576,6	372,0	394,0	409,0
L16 Renteutgifter og omkostninger (500:509)		30,4	35,0	37,0	21,0
L17 Fordelte utgifter		1,3	0,0	0,0	-15,0
L18 Sum utgifter, Sum(L11:L17)		3 072,8	3 240	3 214	2 477
FINANSIERINGSTRANSAKSJONER					
L20 Avdrag på lån (510:519)		133,3	161,0	161,0	173,0
L21 Utlån (520:528)		341,0	334,0	314,0	313,0
L22 Kjøp av aksjer og andeler (529)	6	71,5	71,0	37,0	92,0
L23 Dekning av tidligere års udekket(530:539)		0,0	0,0	0,0	0,0
L24 Avsetning ubundne investeringsfond (548:549)	15	0,0	0,0	159,0	0,0
L25 Avsetning til bundne fond (550:558)	15	104,6	100,0	0,0	124,0
L26 Avsetning likviditetsreserve		0,0	0,0	0,0	0,0

(560:569)

L27 Sum finansieringstransaksjoner, Sum (L20:L26)		650,5	665,0	669,0	702,0
L28 Finansieringsbehov L18+L27-L9		2 410,5	2 771	2 903	1 998
FINANSIERING					
L30 Bruk av lån (910:919)		-1 974,5	-2 325	-2 489	-1 505
L31 Mottatte avdrag på utlån (920:928)		-154,1	-161,0	-161,0	-166,0
L32 Salg av aksjer og andeler (929)	6	0,0	0,0	0,0	0,0
L33 Bruk av tidligere års mindreforbruk (930:939)		0,0	0,0	0,0	0,0
L34 Overføringer fra driftsregnskapet (970:979)		-178,4	-173,0	-253,0	-194,0
L35 Bruk av disposisjonsfond (940:947)		-12,0	-12,0	0,0	0,0
L36 Bruk av ubundne investeringsfond (948:949)	15	0,0	0,0	0,0	0,0
L37 Bruk av bundne fond (950:959)	15	-91,4	-100,0	0,0	-133,0
L38 Bruk av likviditetsreserve (960:969)		0,0	0,0	0,0	0,0
L39 Sum finansiering, Sum (L30:L38)		-2 410,5	-2 771	-2 903	-1 998
L40 Udekket/udisponert L28-L39		0,0	0,0	0,0	0,0

2.2 Regnskapsskjema 2A

Alle tall i millioner kroner

FINANSIERINGSBEHOV	Regnskap 2019	Regulert budsjett 2019	Opprinnelig Budsjett 2019	Regnskap 2018
L1 Investering anleggsmidler (010:509+690:699+790:799)	3 072,7	3 240,3	3 214,3	2 476,9
L2 Utlån og forskutteringer (520:528)	341,0	334,00	313,50	313,20
L3 Kjøp av aksjer og andeler (529)	71,5	71,00	36,60	91,90
L4 Avdrag på lån (510:519)	133,3	160,50	160,50	172,70
L5 Dekning av tidligere års udekket (530-539)	0,0	0,00	0,00	0,00
L6 Avsetninger (548:569)	104,6	100,00	158,80	124,40
L7 Årets finansieringsbehov, Sum(L1:L6)	3 723,2	3 905,8	3 883,6	3 179,2
L8 Finansiert slik:				
L9 Bruk av lånemidler (910:919)	-1 974,5	-2 324,8	-2 489,0	-1 504,6
L10 Salg anleggsmidler (660:679+929)	-165,4	-92,60	-136,70	-171,90
L11 Tilskudd til investering (81x+830:869+880:899)	-7,8	-131,90	-92,70	-86,90
L12 Kompensasjon for mva. (729)	-371,3	-354,20	-342,70	-294,60

L13 Mottatt avdrag (700:728+730:789+920:928)	-828,7	-691,20	-569,30	-750,90
L14 Andre inntekter (600:659+900:909)	-93,7	-25,90	0,00	-43,10
L15 Sum ekstern finansiering, Sum (L9:L14)	-3 441,4	-3 620,6	-3 630,4	-2 852,0
L16 Overført fra driftsregnskap (970:979)	-178,5	-173,20	-253,30	-194,30
L17 Bruk av tidligere års udisponert (930- 939)	0,0	0,00	0,00	0,00
L18 Bruk av avsetninger (940:969)	-103,4	-112,00	0,00	-132,90
L19 Sum finansiering, Sum(L15:L18)	-3 723,3	-3 905,8	-3 883,6	-3 179,2
L20 Udekket/udisponert (L7-L19)	0,0	0,00	0,00	0,00

2.3 Regnskapsskjema 2B

Alle tall i millioner kroner

Netto investeringsutgifter pr budsjettnivå	Regnskap 2019	Regulert budsjett 2019	Opprinnelig budsjett 2019	Regnskap 2018
Skole	348,4	385,6	345,0	295,7
Barnehage	101,9	112,2	113,7	90,4
Helse og velferd	397,3	397,6	484,9	270,2
Barne og familietjeneste	46,7	14,9	0,0	10,0
Kultur	13,5	10,1	3,4	6,7
Idrett, naturforvaltning og friluftsliv	489,3	546,6	580,1	316,3
Boliger	164,8	198,5	195,6	230,2
Veier, miljø og trafiksikkerhet	641,9	497,8	253,4	461,3
Boligbygging, fysiske bomiljøtiltak	47,0	229,0	248,2	65,9
Kirker og kirkegårder	89,4	95,7	166,6	114,4
Næring	12,7	23,3	71,4	19,8
Administrasjon	79,1	108,4	92,3	66,5
Vann og Avløp	604,3	617,8	657,8	447,4
Renovasjon	11,1	2,9	2,0	60,1
Brann og redningstjeneste	0,4	0,0	0,0	0,0
Andre investeringer	24,9	0,0	0,0	22,0
Netto for budsjettnivå	3 072,7	3 240,3	3 214,3	2 476,9

3 Balanseregnskapet

3.1 Hovedoversikt balanseregnskapet

Alle tall i millioner kroner

EIENDELER	Note	Kostra - Kap	Regnskap 2019	Regnskap 2018
A. ANLEGGSMIDLER		Kap 2.2		
Faste eiendommer og anlegg	5	2.27-2.29	25 565,1	23 404,0
Utstyr, maskiner og transportmidler	5	2.24-2.26	923,7	836,1
Pensjonsmidler	4	2.20	14 803,7	13 873,4
Utlån	8	2.22-2.23	2 200,9	2 123,3
Aksjer og andeler	6,30	2.21	1 936,6	1 866,7
Sum anleggsmidler			45 430,0	42 103,4
B. OMLØPSMIDLER		Kap 2.1		
Kortsiktige fordringer	29	2.13-2.17	1 371,3	1 318,8
Aksjer og andeler	14,30	2.18	1 272,7	1 131,7
Sertifikater		2.12	0,0	0,0
Obligasjoner	30	2.11	4 522,8	4 546,4
Kasse, postgiro, bankinnskudd		2.10	1 695,5	1 550,3
Premieavvik	4	2.19	1 334,1	1 296,3
Sum omløpsmidler			10 196,4	9 843,6
Sum eiendeler			55 626,4	51 947,0
EGENKAPITAL OG GJELD				
C. EGENKAPITAL		Kap 2.5		
Disposisjonsfond	15	2.56-2.57	-1 460,2	-993,1
Bundne driftsfond	15	2.51-2.52	-401,4	-361,5
Ubundne investeringsfond	15	2.53-2.54	-6 023,3	-6 023,3
Bundne investeringsfond	15	2.55	-59,9	-46,6
Regnskapsmessig mindreforbruk	15	2.5950	-96,9	-215,7
Regnskapsmessig merforbruk		2.5900	0,0	0,0
Udisponert i investeringsregnskapet		2.5960	0,0	0,0
Udekket i investeringsregnskapet		2.5970	0,0	0,0
Likviditetsreserve		2.5980	0,0	0,0
Kapitalkonto	18	2.5990	-10 989,0	-9 614,8
Endr. regn. prin. påvirker AK drift	17	2.581	206,3	206,3
Endr. regn. prin. påvirker AK investering		2.580		0,0
Sum egenkapital			-18 824,4	-17 048,8
D. GJELD				
LANGSIKTIG GJELD		Kap 2.4		

Pensjonsforpliktelser	4	2.40	-16 866,8	-16 042,1
Ihendehaverobligasjonslån	9	2.41-2.42	-6 000,0	-5 900,0
Sertifikatlån	9	2.43-2.44	-1 722,0	-500,0
Andre lån	9	2.45-2.49	-10 279,0	-10 125,9
Sum langsiktig gjeld			-34 867,8	-32 568,0

KORTSIKTIG GJELD		Kap 2.3		
Kassekredittlån		2.31	0,0	0,0
Annen kortsiktig gjeld	29	2.32-2.38	-1 933,6	-2 329,4
Premieavvik	4	2.39	-0,6	-0,8
Sum kortsiktig gjeld			-1 934,2	-2 330,0

Sum egenkapital og gjeld			-55 626,4	-51 946,8
---------------------------------	--	--	------------------	------------------

MEMORIAKONTI:		Kap 2.9		
Ubrukte lånemidler	9	2.9100	477,2	129,7
Andre memoriakonti		2.9200-2.9998	28 198,5	28 198,5
Motkonto for memoriakontiene		2.9999	-28 675,7	-28 328,2
Sum memoriakonti			0,0	0,0

4 Noter til regnskapet

Alle tall presenteres i millioner kroner, hvis ikke annet er oppgitt

Note 01 Regnskapsprinsipper

Regnskapet er utarbeidet i henhold til bestemmelsene i kommuneloven (KL), forskrifter og god kommunal regnskapsskikk (GKRS).

Regnskapsprinsipper

All tilgang og bruk av midler i løpet av året som vedrører kommunens virksomhet skal fremgå av driftsregnskapet eller investeringsregnskapet.

Alle utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger er regnskapsført brutto. Dette gjelder også interne finansieringstransaksjoner. Alle kjente utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger i året er tatt med i årsregnskapet, enten de er betalt eller ikke. For lån er kun den delen av lånet som faktisk er brukt i løpet av året ført i investeringsregnskapet. Den delen av lånet som ikke er brukt, er registrert som memoriapost.

I den grad enkelte utgifter, utbetalinger, inntekter eller innbetalinger ikke kan fastsettes eksakt ved tidspunktet for regnskapsavleggelsen, registreres et anslått beløp i årsregnskapet.

Klassifisering av anleggsmidler og omløpsmidler

I balanseregnskapet er anleggsmidler eiendeler som er bestemt til varig eie eller bruk for kommunen. Andre eiendeler er omløpsmidler.

Fordringer knyttet til egen vare- og tjenesteproduksjon er omløpsmidler. Andre fordringer er omløpsmidler dersom disse forfaller til betaling innen ett år etter anskaffelsestidspunktet. Ellers er de klassifisert som anleggsmidler. Finansielt motiverte plasseringer i finansielle instrumenter vil alltid være omløpsmidler, uavhengig av hvilken tidshorisont kommunen har for plasseringen. Plasseringer i finansielle instrumenter som er foretatt ut fra næringspolitiske eller samfunnsmessige hensyn klassifiseres som anleggsmidler.

Kommunen følger KRS (F) 4 Avgrensningen mellom driftsregnskapet og investeringsregnskapet. Standarden har særlig betydning for skillet mellom vedlikehold og påkostning på anleggsmidler. Utgifter som påløper for å opprettholde anleggsmiddelets kvalitetsnivå utgiftsføres i driftsregnskapet. Utgifter som representerer en standardheving av anleggsmidlet utover standarden ved opprinnelig anskaffelse, utgiftsføres i investeringsregnskapet og aktiveres på anleggsmidlet i balansen.

Klassifisering av gjeld

Langsiktig gjeld er knyttet til formålene i KL § 50, med unntak av likviditets-trekkrettighet/likviditetslån jf. KL § 50 nr 5. All annen gjeld er kortsiktig gjeld. Neste års avdrag på utlån inngår i anleggsmidler og neste års avdrag på lån inngår i langsiktig gjeld.

Vurderingsregler

Omløpsmidler

Omløpsmidler vurderes generelt til laveste verdis prinsipp, som er den laveste verdien av anskaffelseskost og virkelig verdi.

Den finansielle omløpsporteføljen verdivurderes etter tre ulike prinsipper, jf. forskrift om årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner § 8 og KRS 1:

- Ordinære omløpsmidler (obligasjoner og sertifikater) - er vurdert etter laveste verdis prinsipp. Dette er hovedregelen
- Markedsbaserte finansielle omløpsmidler (aksjefond) - er vurdert til virkelig verdi, og er å anse som et unntak fra hovedregelen
- Omløpsobligasjoner med kontantstrømsikring - er vurdert til pålydende verdi, hvor under-/overkurs periodiseres over papirets løpetid.

Anleggsmidler

Anleggsmidler skal vurderes til anskaffelseskost.

Anleggsmidler (driftsmidler) med begrenset økonomisk levetid avskrives med like store årlige beløp over levetiden til anleggsmidlet. Avskrivningene starter året etter at anleggsmidlet er anskaffet / tatt i bruk i virksomheten. Avskrivningsperiodene er i tråd med § 8 i forskrift om årsregnskap og årsberetning.

Aksjer og andeler av strategisk eller annen ikke-finansiell karakter klassifiseres som anleggsmidler, jf. punkt 2.3 i KRS 1, og vurderes derfor til anskaffelseskost.

Anleggsmidler med verdifall som ikke forventes å være forbigående er nedskrevet til virkelig verdi i balansen.

Vurderingene for eiendeler gjelder tilsvarende for kortsiktig og langsiktig gjeld. Opptakskost utgjør gjeldspostens pålydende i norske kroner på det tidspunkt som gjelden oppstår. Låneomkostninger (gebyrer, provisjoner mv.), samt over- og underkurs er finansutgifter og -inntekter. Over- og underkurs periodiseres over lånets løpetid som kortsiktig fordring/gjeld.

Utestående fordringer er vurdert til pålydende verdi med fradrag for forventet tap.

Bruk av sikringsinstrumenter

Trondheim kommune kan benytte sikringsinstrumenter i Trondheim kommunes kraftfond (TKK) og i gjeldsporteføljen. TKK hadde i 2019 ingen utover beholdningen av obligasjoner med kontantstrømsikring, dvs omløpsobligasjoner med fast rente som holdes til forfall. I gjeldsporteføljen benyttes innlån med fast rente eller rentebytteavtaler for å sikre fastrente på deler av låneporteføljen. Nærmere beskrivelse av disse instrumentene gjøres i note 9 og 10.

Selvkostberegninger

Innenfor de områdene der selvkost er satt som den rettslige rammen for hva kommunen kan kreve av brukerbetaling, beregner kommunen selvkost etter retningslinjer utgitt av Kommunal- og regionaldepartementet februar 2014 (H-3/14) Retningslinjer selvkost.

For de tjenestene der kommunen selv har valgt å kreve brukerbetaling etter selvkostprinsippet følges samme retningslinjer, se note 21.

Merverdiavgift og merverdiavgiftskompensasjon

Kommunen følger reglene i Lov om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven) for de tjenesteområdene som er omfattet av loven. For kommunens øvrige virksomhet krever kommunen merverdiavgiftskompensasjon i henhold til Lov om kompensasjon for merverdiavgift. Mottatt merverdiavgiftskompensasjon for betalt merverdiavgift er finansiert av kommunen gjennom redusert statstilskudd i inntektssystemet.

Kommunal virksomhet utenfor kommuneregnskapet

Kommunen har virksomheter og er en del av virksomheter som avlegger særregnskap, herunder kommunale foretak (KF), interkommunale samarbeid og interkommunale selskaper (IKS). For nærmere opplysninger, se note 26 om mellomværende med kommunale foretak, note 27 om interkommunalt samarbeid og note 28 om interkommunale selskaper.

Note 02 Vesentlige poster i regnskapet

I note 02 gjennomgås poster og forhold som er av en slik karakter at de bør tas hensyn til ved vurdering av bevilgningsregnskap og balanse.

Driftsregnskapet

Pensjon

Spesielle regler for behandling av pensjonsutgiftene i kommuneregnskapet gjør at det kan være et vesentlig avvik mellom kommunens betalte pensjonspremie og den pensjonsutgiften som belastes driftsregnskapet. Følgende oversikt viser forskjellen siste 3 år (alle tall vedrørende premieavvik er inklusive arbeidsgiveravgift):

	2019	2018	2017
Balanseført årets premieavvik, resultateffekt	311	253	163
Kostnadsført tidligere balanseført premieavvik	-277	-243	-221
Nettoeffekt premieavvik	34	10	-58
Resultat iht avlagt regnskap	97	216	440
Resultat eksklusive effekt av premieavvik	63	206	498
Negativt resultat = merforbruk (underskudd)			
Balanseført premieavvik, akkumulert inkl aga	1 330	1 296	1 284

Se note 4 for mer informasjon om pensjon

Anordning

Alle kjente utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger i året skal tas med (anordningsprinsippet). Det er utarbeidet rutiner og fastlagte tidsfrister for å oppnå så korrekte og fullstendige anordninger som mulig innenfor de tidsrammene som foreligger.

Ressurskrevende brukere

Det er anordnet 190 millioner kroner i regnskapet 2019 fra tilskuddsordningen for særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester.

Lønn

Det er sikret at all lønn opptjent i 2019 er regnskapsført i 2019 gjennom en anordning sentralt. Opptjent lønn i 2019 som er utbetalt i 2020 er pr. 31.12.2019 anordnet med 75,8 mill. kroner.

Refusjon av sykepenger og foreldrepenger

Det er sikret at refusjonsinntekter for syke- og foreldrepenger i 2019 er regnskapsført i 2019 gjennom en sentral anordning. Oppsøkte refusjoner for 2019 er anordnet med 39,8 mill. kr.

Investeringsregnskapet

Lån til investering

Hovedregelen for bruk av lån til investeringsformål er at budsjettert beløp skal regnskapsføres så langt det er behov for det i investeringsregnskapet. Det er ikke anledning til å føre bruk av lån ut over budsjettert beløp. Dette utgangspunktet begrenses likevel av udisponerte lånemidler. Det er ikke anledning til å regnskapsføre mer som bruk av lån enn det kommunen faktisk har i udisponerte lånemidler. I en situasjon der rådmannen har fullmakt fra bystyret til å regulere låneopptaket i tråd med faktisk aktivitetsnivå (jf. ordlyden "inntil kr" i vedtaket), vil en slik regulering også få konsekvenser for inntektsføring av bruk av lån i investeringsregnskapet.

Bruk av lån i investeringsregnskapet for 2019 er satt til det nivå som er tilstrekkelig til å sikre fullfinansiering av aktivitetene i investeringsregnskapet for 2019. Ubrukte lånemidler pr 31.12.2019 er 433,2 millioner kroner.

Videre utlån – startlån

Trondheim kommune har pr 31.12.2019 en utlånsportefølje knyttet til videreformidling av husbankmidler (startlån) på 1791,9 millioner kroner. I investeringsregnskapet regnskapsføres både avdrag Trondheim kommune betaler på sin gjeld til Husbanken og de avdragene som låntakere betaler til Trondheim kommune. I tillegg til ordinære avdrag mottar Trondheim kommune betydelige beløp knyttet til innfrielse av slike lån. Vi velger å legge til grunn et prinsipp om at en krone inn i avdrag skal være lik en krone ut i avdrag.

Ubrukte lånemidler for startlån pr 31.12.2019 er 43,9 millioner kroner.

Trondheim kommunes kraftfond (TKK)

TKKs regnskapstall inngår i tallene for Trondheim kommunes årsregnskap for 2019. Egne tall for TKK er i tillegg samlet og spesifisert i egen note (se note 30). Status for TKK i henhold til kommunens finansreglement rapporteres i finansrapport 2019.

Note 1 Endring i arbeidskapital

Kretsløp 1 - arbeidskapitalen:

Kapittel	Balansen	31.12.2019	1.1.2019	Endring
2.1	Omløpsmidler	10 196,4	9 843,6	
2.3	Kortsiktig gjeld	1 934,2	2 330,2	
Endring arbeidskapital i balansen		8 262,3	7 513,4	748,9
Endring memoriakonto for ubrukte lånemidler (+/-)				-347,5
Sum endring for avstemming mot drifts- og investeringsregnskapet				401,4

Driftsregnskapet 2019		Investeringsregnskapet 2019		Sum
Art	Beløp	Art	Beløp	
+ Sum inntekter 600-890	15 586,4	+ Sum inntekter 600-905	1 312,8	
- Sum utgifter 010-590, 690	15 105,1	- Sum utgifter 010-501,690	3 072,7	
+ Avskrivninger 590	678,0		0,0	
+ Ekst.finans-innt/-trans 900-905, 909, 920, 921	529,7	+ Ekst.finans.trans 910,911,920,921,929	2 128,6	

- Ekst.finans-utg/-trans 500,501,509,510,511,520,521	1 126,3	- Ekst.finans.trans 510,511,520,521,529	545,9	
Sum/differanse	562,7	Sum/differanse	-177,2	385,5

Avstemming mellom balansen og drifts- og investeringsregnskapet

Differanse	15,9
------------	------

Arbeidskapitalen er forskjellen mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld. Det er et grunnleggende prinsipp i kommuneregnskapet at alle føringer som gjøres i balanseregnskapet også skal gjøres i drifts- eller investeringsregnskapet. Avstemmingen mellom dem skal vise at dette er tilfelle. Differansene i arbeidskapitalkretsløpet skyldes konverteringen av Trondheim parkering KF (Tpkf) inn i kommunen per 30.4.2019 med kr 15.894.130, som tilsvarer arbeidskapitalen til Tpkf på oppgjørstidspunktet. Dette beløpet tas inn i Trondheim kommune sin balanse uten at det skjer føringer i drifts- eller investeringsregnskapet. Dette er årsaken til differansen i arbeidskapitalkretsløpet. Avviklingen av Trondheim parkering KF er nærmere omtalt i note 25.

Note 2 Ytelse til ledende personer

Utbetalte ytelser til ledende personer i 2019:

Navn	Lønn	Annen fast godtgjørelse	Sum
Ordfører Rita Ottervik	1 153 433 kr	4 392 kr	1 157 825 kr
Kommunaldirektør Morten Wolden	1 587 042 kr	14 392 kr	1 601 434 kr

Note 3 Godtgjørelse til revisor

Godtgjørelse til revisor fordelt på revisjon og rådgiving

Trondheim kommunerevisjon er organisert som egen enhet under Bystyret. Revisjon omfatter regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon, selskapskontroll og diverse attestasjonsoppdrag.

Godtgjørelse til revisor fordelt på revisjon og rådgiving:

Tekst	2019	2018
Honorar lovpålagte oppgaver 1)	14,7	14,2
Honorar for rådgivning 2)	0	0

Samlet godtgjørelse til revisor omfatter:

- De lovpålagte oppgavene omfatter regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll.
- Utover veiledning i våre lovbestemte oppgaver, har kommunerevisjonen ikke utført direkte rådgivningsoppdrag overfor kommunen.

Kontrollkomiteens sekretariat

Kontrollkomiteens sekretariat er organisert som egen enhet under Bystyret. Samlede godtgjørelse til kontrollkomiteens sekretariat utgjør:

Tekst	2019	2018
Kontrollkomiteens sekretariat*	2,3	1,7

*Sum er inklusive lønn til kontrollkomiteens leder og nestleder

Arbeidet til kontrollkomiteen og bystyret defineres som lovpålagte oppgaver. I denne summen inngår om lag 150 000,- kroner som gjelder en avtale om tjenesteyting mellom kommunen og kirkelig fellesråd. Revisjon av kirkelig fellesråd blir derfor ikke fakturert, da kostnaden ved oppdraget inngår i årsbudsjettet som revisjonen får tildelt av kommunen.

Note 4 Pensjoner

Pensjonsordningene i kommunen

Trondheim kommune har kollektive pensjonsforsikringer for sine ansatte i Trondheim kommunale pensjonskasse (TKP), Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og Statens pensjonskasse (SPK).

Ansatte som er i kommunens tjeneste ved fylte 62 år har rett til avtalefestet pensjon (AFP) etter bestemte regler. AFP for 62-64 år er ikke fullt forsikringsmessig dekket, og det er heller ikke på annen måte samlet opp fond til dekning av framtidige AFP-pensjoner. Kommunen belastes for faktisk uttak. Pensjonsforpliktelse som vedrører kommunens egenandel for medarbeidere som tar ut AFP for årsklassene 65-66 år, er belastet ut fra antatte uttakfrekvenser for de enkelte årsklassene.

Regnskapsføring av pensjon

Etter § 13 i årsregnskapsforskriften skal driftsregnskapet belastes med pensjonskostnader som er beregnet ut fra langsiktige forutsetninger om avkastning, lønnsvekst og G-regulering. Forskjellen mellom betalt pensjonspremie og beregnet pensjonskostnad betegnes premieavvik, og Trondheim kommune har valgt å inntekts- eller utgiftsføre premieavviket i driftsregnskapet med tilbakeføring over de neste syv årene (10 år på premieavvik fra 2012-2013 og 15 år for premieavvik oppstått t.o.m. 2011). Forskriften sier at beregnede pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser skal oppføres i balansen som hhv anleggsmidler og langsiktig gjeld.

Akkumulert premieavvik

Akkumulert premieavvik pr 31.12.2017	1 284,4
Akkumulert premieavvik pr 31.12.2018	1 295,7
Akkumulert premieavvik pr 31.12.2019	1 333,6
Premieavvik til utgiftsføring i 2017	221,0
Premieavvik til utgiftsføring i 2018	243,3
Premieavvik til utgiftsføring i 2019	276,7

Alle beløpene er inkludert 14,1 % arbeidsgiveravgift.

Regnskapsført pensjonskostnad for 2019

Pensjonskostnad 2019	Sum Pensjon	Sum arb.giveravg.
Netto pensj.kost. (inkl.adm.) iht. aktuar	843,1	
- Årets pensjonspremie (jf. aktuarbereg.)	1115,3	
= Årets premieavvik	-272,2	-38,4
Årets betalte pensjonspremie iht. regnskap	1 115,3	
Årets premieavvik	-272,2	

Resultatført av tidl. års premieavvik	242,2	
= Pensjonskostnad i regnskapet i år	1 085,4	153,0

Pensjonskostnad i regnskapet i fjor	1048,5	147,8
Endring i %	3,5%	

Nåverdi av årets pensjonsopptjening	753,7	
Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	639,4	
= Brutto pensjonskostnad	1 393,1	196,4

Forventet avkastning på pensjonsmidlene	-613,3	
= Netto pensjonskostnad ekskl. adm.	779,8	110,0

Sum amortisert premieavvik	242,2	
Avregning fra tidligere år		
Administrasjonskostnad	63,3	
= Pensjonskostnad i regnskapet inkl. adm.	1 085,4	153,0

Pensjonskostnad inkl. adm. i fjor	1 048,5	147,8
Endring i %	3,5%	

Økonomiske forutsetninger 2019:

Diskonteringsrente	4,00%
Lønnsvekst	2,97%
G-regulering	2,97%
Forventet pensjonsregulering	2,20%
Forventet avkastning	4,50%

Pensjonsmidler og -forpliktelser per 31.12.2019

Midler og forpliktelser	Pensj.midl.	Pensj.forpl.	Netto forpliktelse
Akt.beregn., estimat full amort. 1.1	13 873,4	-15 774,1	-1 900,7
Iht. regnskap pr 1.1	13 873,4	-15 774,1	-1 900,7
= Gjenstående estimatavvik per 1.1	0,0	0,0	0,0
Arbeidsg.avg. av nto. pensj.forpl 1.1			-268,0
Akt.beregn., estimat full amort. 31.12	14 803,7	-16 611,8	-1 808,2
Iht. regnskap pr 31.12	14 803,7	-16 611,8	-1 808,2
= Gjenstående estimatavvik per 31.12	0,0	0,0	0,0
Arbeidsg.avg. av nto. pensj.forpl 31.12			-255,0

Note 5 Varige driftsmidler (anleggsmidler), leieavtaler og nedskrivninger

Anleggsmidler er anskaffelser av investeringsmessig karakter som har en økonomisk levetid på minst tre år og en kostpris på minst 100.000 kroner. Anleggsmidler skal bokføres til anskaffelseskost. For anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid, reduseres de bokførte verdiene med avskrivning/ nedskrivning etter de regler som gjelder for det aktuelle anleggsmiddel. Fra og med 2016 er anlegg under utførelse lagt inn i systemet med kode for «ikke avskrivning».

Varige anleggsmidler skal ifølge regnskapsforskriftens §8 avskrives. Avskrivningene påvirker ikke resultatet for kommunen da det også føres en motpost i driftsregnskapet. Avskrivningen skal skje med like store årlige beløp (lineæremetoden) over levetiden til anleggsmiddelet. Avskrivningene skal starte senest året etter at anleggsmiddel er anskaffet eller tatt i bruk av virksomhetene.

Avskrivningsperioder:

Type	Avskrivningslengde
224 Edb-utstyr/kontormaskiner	5 år
224 Maskiner/verktøy/inventar	10 år
224 Transportmidler og lignende	10 år
224 Anlegg under utførelse	Ingen avskrivning
224 Anleggsmaskiner	10 år
227 Tekniske anlegg	20 år
227 Boliger/skoler/barnehager/idrettsanlegg	40 år
227 Kaier og andre anlegg	40 år
227 Kulturbygg/institusjonsbygninger	50 år
227 Sykehjem og andre institusjoner	50 år
227 Tomter/kunst/anlegg under utførelse	Ingen avskrivning

Bevegelser på balansekontoene for utstyr, maskiner og transportmidler, og faste eiendommer og anlegg:

Tekst/Grp	224	227	Total
IB 2019	836,1	23 404,0	24 240,1
Reversering fjorårets aktivering	-144,3	-2 218,2	-2 362,5
Flytting av anlegg mellom 224/227	0,0	0,0	0,0
Manuell aktivering	111,3	2 961,0	3 072,4
Tilgang Trondheim Parkering	26,5	111,8	138,3
Tilgang i året	232,6	1 884,7	2 117,3
Nedskrivning Jakobsli skole	-7,2	-13,6	-20,8
Nedskrivning Trondheim parkering	-2,4	0,0	-2,4
Avgang i året, regnskapsmessig	-1,2	-16,9	-18,1
Årets avskrivning	-127,8	-547,8	-675,5
UB 2019	923,7	25 565,1	26 488,8

Kommentarer til oversikten:

Jakobsli skole er et forprosjekt, som er nedskrevet i 2019 fordi prosjektet ikke vil bli gjennomført.

Fra og med 1.5.2019 ble Trondheim Parkering en egen enhet i Trondheim kommune. Ved årets slutt ble det med bakgrunn i en verdivurdering foretatt en nedskrivning på 2,4 millioner kr som gjelder ni anlegg spesifisert slik (tall i 1000 kr):

Anlegg	Anskaffelsesår	Anskaffelseskost	Avskrivnings-tid	Akk. avskrivninger pr 1.1.19	Bokført verdi 1.1.19	Budsjettert avskrivning 2019	Avskrivninger 1.1-30.4.19	Bokført verdi 30.04.19	Verdi 31.12.19
Parkeringsteknisk utstyr Portalen P-hus	2010	1537	10	1229	307	154	51	256	154
Oppgradering EMV Portalen P-hus	2015	21	10	6	15	2	1	14	13
Parkeringsautomater Trondheim Næringspark	2011	340	10	238	102	34	11	91	68
Parkeringsteknisk utstyr Solsiden P-hus *3)	2012	2462	7	2110	352	352	117	234	192
P-teknisk utstyr Solsiden P-hus *3)	2013	526	6	439	88	88	29	58	50
Oppgradering EMV Solsiden P-hus	2015	21	10	6	15	2	1	14	13
Oppgradering EMV Lerkendal p-hus	2015	21	10	6	15	2	1	14	13
Lerkendal p-teknisk	2014	2272	10	909	1363	227	76	1287	1136
P-teknisk utstyr Brattøra P-hus	2013	1808	10	904	904	181	60	844	723
Smarte p-anlegg Brattøra p-hus	2019	20	5	0	0	0	0	20	20

Det er ikke aktivert finansielle leieavtaler i noen av gruppene av anleggsmidler.

Note 6 Aksjer og andeler

Noten inneholder en oversikt over aksjer og andeler som er klassifisert som anleggsmidler fordi de er av strategisk eller annen ikke-finansiell karakter. Alle postene er vurdert som strategiske plasseringer som ikke er omsettelige i et regulert marked. Av denne grunn er ikke markedsverdier oppgitt i noten.

Tabellen viser bokførte beløp i hele millioner kr

Selskapets navn	Antall	Pålyd- ende	Andel	Bokført 31.12.2019	Bokført 31.12.2018	Merknad
Trv Gruppen AS	24 231	1 000	100%	24,23	24,23	
Trondheim Kino AS	20 000	1 000	100%	20,00	20,00	
Leutenhaven AS	1 500	*	100%	4,85	4,85	*1350 á 1000 150 á 23.333
Olavshallen AS	2 000	1 000	100%	2,00	2,00	
Trondheim Parkering AS	35 000	1 000	100%	35,00	1,00	Stiftet i 2018, emisjon i 2019, TK tegnet seg for 34000 aksjer á kr 1000
Labtjenester AS	500	1 000	100%	0,51	0,51	
Vistamar			100%	0,03	0,03	
Trondheim Spektrum Eiendom AS	129 098	500	100,0 %	62,72	62,44	TK økte til 100 % eierandel i 2019
Trøndelag Brann og Redningstjeneste IKS			82,3%	21,43	21,43	
Trondheim Havn IKS			76,3%			
Kunsthall Trondheim AS	190	1 000	63,3%	0,20	0,20	
Prima AS	6	50 000	60,0%	0,30	0,30	
Midt-Norge 110-sentral IKS			58,8%			
Midtbyen Management AS	100	3 000	33,3%	0,30	0,30	
Midt-Norsk Filmsenter AS	67	500	33,3%	0,03	0,03	
Trondheim Stasjonssenter AS	3 020	1 000	20,0%	3,08	2,88	Emisjon i 2019, TK tegnet seg for 200 aksjer á kr 1000
Svenska Kommun Försäkrings AB	4 800		17,7%	5,47	5,47	
Filminvest3 AS	200	1 000	16,7%	0,20	0,20	
Trøndelag Teater AS	9	1 000	16,7%	0,01	0,01	
Museene i Sør-Trøndelag AS	9 516	40	16,7%	0,38	0,38	
TrønderEnergi AS	1 022 800	437	9,0%	446,63	446,63	Aksjene ligger som en del av totalkapitalen i TKK, se note 30
Oi! Trøndersk Mat og Drikke AS	30	5 000	6,3%	0,15	0,15	
Naboer AB	200	85	5,9%	0,02	0,02	
Proventure Seed AS	1 598 502	1	3,2%	1,73	1,73	
Biblioteksentralen SA	111	300	2,9%	0,03	0,03	
Visit Trondheim AS	75	1 000	8,5%	0,08	0,03	TK kjøpte 50 aksjer á kr 1000 i 2019, eierandel økte til 8,47%
Midnor CNI AS	250	100	1,5%	0,03	0,03	
Leiv Eriksson Nyskaping AS	14 969	0,2	1,5%	1,00	1,00	
Trondheim kommunale Pensjonskasse				1 260,88	1 228,28	Gjelder egenkapitalinnskudd i pensjonskasse
Kommunal Landspensjonskasse				45,31	40,90	Gjelder egenkapitalinnskudd i pensjonskasse
SUM				1 936,57	1 865,05	

Trondheim Spektrum Eiendom AS: Det er vedtatt i PS 0132/19 at resterende aksjer i Trondheim Spektrum AS skal tvangserves. Kunngjøring om tvungen overføring av resterende aksjer ble oversendt Brønnøysundregistrene 20. desember 2019, med frist for å fremme eventuelle innsigelser mot eller avslag på tilbud om gitt løsningssum innen den 10. mars 2020.

Trondheim Kommunale Pensjonskasse (TKP): I kommunes regnskap er samlet egenkapitalinnskudd i TKP per utgangen av 2019 verdsatt til 1.261 millioner kroner, dette opp fra 1.228 millioner kroner i 2018. Økningen på 33 millioner kroner er kommunens egenkapitalinnskudd i 2019.

I TKPs regnskap ved utgangen av 2018 var kommunens egenkapitalinnskudd verdsatt til 1.318 millioner kroner. Verdien ved utgangen av 2019 estimeres foreløpig av TKP til å være 1.460 millioner kroner, det vil si en økning gjennom året på 142 millioner kroner. Dette fordelt på kommunens egenkapitalinnskudd i 2019 på 33 millioner kroner og TKPs nettoresultat i 2019 på 109 millioner kroner.

TKPs estimerte verdi på kommunens egenkapitalinnskudd i 2019 er dermed 199 millioner kroner høyere enn den bokførte verdien i kommunens regnskap.

I årene fremover vil det skje årlige innbetalinger både til TKP og Kommunal Landspensjonskasse (KLP), for å vedlikeholde egenkapital i selskapene.

Note 7 Salg av finansielle anleggsmidler

I 2019 har det ikke vært salg av finansielle anleggsmidler.

Note 8 Utlån

Motpart / type lån	Utlån per 31.12.2019	Utlån per 31.12.2018	Tap på utlån 2019
Trondheim Parkering KF (konserninternt utlån)	0,0	107,7	0,0
Pirbadet	218,0	228,8	0,0
Selgerkreditt RBK (ifm salg av aksjer Lerkendal)	0,0	0,0	0,0
Startlån til private (Husbandlån)	1 765,6	1 604,3	0,8
Obligasjon anlegg Trønderenergi	75,0	75,0	0,0
Utlån TKP	100,0	100,0	0,0
Helseplattformen Investering	22,0	0,0	0,0
Helseplattformen Drift	12,0	0,0	0,0
Diverse utlån	8,4	9,1	0,0
Trondheim kommunes utlån	2 201,0	2 124,9	0,0

Vurdering av risikoen for tap på utlån av startlån

Videreutlån av startlån utgjør 1,7 milliarder kroner ved utgangen av 2019. Det er avsatt et tapsfond på 19 millioner kroner til å dekke tap i ordningen. I tillegg har Husbanken en tapsdelingsordning med kommunen der Husbanken kan gå inn å dekke tap i enkeltsaker der tapene er over 25 prosent av hovedstolen. I 2019 tapte kommunen 0,8 mill og i 2018 tapte kommunen 0,8 mill. Tapene har så langt vært lav. Nivået på boligprisene har mye å si for hvor stor stor risiko kommunen tar i startlånsordningen, da alle panteobjektene er boliger. Så lenge

boligprisene stiger eller er stabil vurderes risikoen som lav. Større bruk av utvidet avdragstid mellom 30-50 år de siste årene gir noe økt risiko. Størrelsen på tapsfondet må vurderes jevnlig.

Note 9 Langsiktig gjeld

Lånegjeld:

Låneportefølje	Lån per 31.12.2019	Lån per 31.12.2018
Investeringslån:		
Innlån sertifikat- og obligasjonsmarkedet	7 650,0	6 400,0
Innlån KLP	2 876,9	3 426,7
Innlån Kommunalbanken	5 442,0	4 855,7
Innlån til videre utlån:		
Innlån Husbanken startlån	1 791,9	1 614,5
Innlån til videre utlån (inv.)	240,0	229,0
Trondheim kommunes innlån	18 000,7	16 525,9

Låneopptak:

Låneopptak	Faktisk 2019	Rev. budsjett 2019	Budsjett 2019
Låneopptak investeringslån	2 000,0	2 014,0	2 036,0
Låneopptak investeringslån til videre utlån	22,0	22,0	13,5
Låneopptak startlån Husbanken	300,0	300,0	300,0

Merknad 1 – låneopptak i 2019:

Budsjettet låneopptak for investeringslån var opprinnelig 2 175 millioner kroner. Dette ble revidert til 2 036 millioner kroner i sak 128/19.

Kommunen lånte inn 22 millioner kroner Helseplattformen AS, etter vedtak i sak 180/19.

Fordeling av lånegjeld:

Låneformål	31.12.2019	31.12.2018
Trondheim kommunes samlede innlån	18 000,7	16 525,9
Innlån videre utlån, startlån	1 791,9	1 614,5
Innlån videre utlån, andre	240,0	229,0
Sum gjeld til investeringsformål	15 968,9	14 682,4
VARFS*	3 425,7	3 021,0
Lån med rentekompensasjon fra staten**	1 030,0	1 106,4
Grunnlag husleie***	1 037,5	990,6
Lån til eksterntfinansiert virksomhet	5 493,2	5 118,0
Lån til investeringer som belaster bykassen	10 475,7	9 564,4

* VARFS er forkortelse for vann, avløp, renovasjon, feiing og slam.

** Lån der kommunen får rentekompensasjon fra staten.

*** Lån til investeringer som gir husleieinntekter.

Gjenværende løpetid investeringslån:

Tabellen viser hvor mye lån som forfaller årlig.

År	Beløp	Forfall i prosent av samlede investeringslån
2020	3 550,0	22%
2021	2 500,0	16%
2022	1 400,0	9%
2023	1 500,0	9%
2024	2 000,0	13%
2025	1 500,0	9%
2027	500,0	3%
2028	1 000,0	6%
2029	500,0	3%
2034	126,9	1%
2038	190,0	1%
2039	200,0	1%
2040	252,0	2%
2041	360,0	2%
2042	390,0	2%
Sum	15 968,9	

Tabellen viser at kommunen har en relativt jevn forfallsstruktur for investeringslån. Det er flest forfall de første fem årene. Dette skyldes markedet for lån som gjør at de fleste flytende lån har en løpetid innenfor fem år. Per 31.12.2019 har Trondheim kommune investeringslån for 16 milliarder kroner, hvorav 1,65 milliarder kroner er sertifikatlån.

Rentebinding:

I vedtatt finansreglement kreves det rentebinding for minimum 1/3-del av "netto lånegjeld". Netto lånegjeld er å anse som kommunens gjeld til investeringsformål, fratrukket lån knyttet til VARFS-området og lån med rentekompensasjon fra staten (4 456 millioner kroner). Skjematisk kan dette sammenfattes på følgende måte:

	Restlån pr 31.12.2019
Lån til investeringsformål	15 968,9
Lån knyttet til VARFS-området	3 425,7
Lånegrnlag for rentekompensasjonsordningene	1 030,0
Lån hvor rentebinding skal vurderes	11 513,2

Lån med fast rente lengre enn 1 år som kan knyttes til investeringslån utgjør 6 290 millioner kroner. Dette gir en fastrenteandel på 54,6 prosent. Fastrenteandelen ved forrige årsskifte var 55 prosent. Videre har bykassen eksponering mot flytende rente på bankinnskudd og kraftfondet sin flytende portefølje. Dette gjør at rentesensitiviteten til kommunen er relativt lav. For utfyllende detaljer henvises det til finansrapport 2019.

Ubrukte lånemidler:

Per 31.12.2019 utgjør ubrukte lånemidler investeringslån 433,2 millioner kroner, dette er 347,7 millioner kroner høyere enn i fjor. Framdriften på investeringsområdet ble nedjustert i tredje økonomirapport og låneopptaket ble justert etter prognose på investeringsutgifter.

	31.12.2019
Ubrukte lånemidler investeringslån	433,2
Ubrukte lånemidler startlån	57,8
Sum	491,0

Rentebytteavtale:

Trondheim kommune har én rentebytteavtale for å sikre renten på innlån. Tabellen under viser detaljene i rentebytteavtalen og tilhørende lån som sikres. Dette gir en fast rente på lån for 400 millioner kroner. Kommunen betaler en netto rente på lånet som tilsvarer fastrentevilkåret i rentebytteavtalen + kredittmargin på tilhørende lån. Rentebytteavtalen er benyttet for å oppnå fast rente, og dermed forutsigbarhet i kommunens rentekostnad over angitt løpetid. Vår vurdering er at rentesikringen fungerer etter intensjonen. Finansreglementets punkt 4.3.4 åpner for bruk av rentebytteavtaler, og andelen rentebinding ligger innenfor rammen definert i punkt 4.3.3.

Avtalenummer	Rentebytteavtaler				Lån		
	Beløp (sikring)	Start	Forfall	Fastrente	Låne- nummer	Beløp	Kreditt margin
990075/1232492	177,9	09.03.2011	11.03.2019	4,24%	-	-	-
30890590-FO7130V	400,0	25.06.2015	25.06.2022	3,65%	20120346	400,00	0,70%

Kommunen hadde ved inngangen til 2019 to avtaler, hvor den ene gikk ut 11.3.2019. Avtalens pålydende ved inngangen av året, og ved forfall, var 177,8 millioner kroner. Sikringen hadde ikke et underliggende lån, og var sett på som en del av en porteføljesikring.

Note 10 Renter - sikring

Trondheim kommune kan benytte rentesikring i både Trondheim kommunes kraftfond (TKK) og i gjeldsporteføljen.

Rentesikringsavtaler og lån med rentebinding for gjeldsporteføljen er nærmere angitt i note 9, under avsnitt "rentebinding" og "rentebytteavtaler". Finansreglementets punkt 4.3.3 og 4.3.4 angir kommunens rammer for rentebinding og finansielle derivater for kommunens gjeld. Kommunens rentesikringsavtaler og lån med rentebinding som er inngått er iht til kommunens finansreglement. Rentesikringen er avtalt for å redusere kommunens renterisiko.

Kraftfondet har ingen valuta- og / eller rentebytteavtaler ved utgangen av året.

En stor andel av TKKs portefølje består av omløpsobligasjoner med fast rente som holdes til

forfall, og obligasjonene defineres derfor til å ha en kontantstrømsikring. Ved utgangen av 2019 utgjør obligasjoner med kontantstrømsikring 1.981 millioner kroner, dvs noe over 30 prosent av TKKs forvaltningskapital. Ved utgangen av 2019 hadde denne porteføljen en gjennomsnittlig rentedurasjon på 4,2 år og tid til forfall på 4,6 år. Finansreglementets punkt 4.2.3 angir

kommunens ramme for omløpsobligasjoner med kontantstrømsikring, som skal utgjøre minimum 30 prosent av forvaltningskapitalen.

Note 11 Avdrag på lån

Trondheim kommune benytter forenklet metode for beregning av minimumsavdrag, som trer i kraft 1.1.2020. Overgang til ny metode gir høyere minimumsavdrag fra 2018.

Avdrag på lånegjeld til investeringsformål - minimumsavdrag:

	Maks levetid investeringslån	Beregnet minsteavdrag forenklet metode	Beregnet minsteavdrag regnearkmodellen	Faktisk avdrag i regnskapet
2019	31,4	470,6		713,5
2018	31,2	459,7		647,1
2017	37,6	411,2	381,1	562,6

Budsjetterte og regnskapsførte betalte og mottatte avdrag, avsetning og bruk av fond ved innlån/ utlån i henholdsvis drifts- og investeringsregnskapet.

Bev.sted	Art		Budsjett 2019	Regnskap 2019
982000	151000	Investeringslån	713,5	713,5
983000	051000	Startlån - avdragsutgifter	149,7	122,7
983000	092000	Startlån - mottatte avdrag	-149,7	-143,3
983000	055000	Startlån - avsetning bundne inv.fond	100,0	88,3
983000	095800	Startlån - bruk bundne inv.fond	-100,0	-74,4
981900	051000	Videre utlån - avdragsutgifter	10,8	10,7
981900	092000	Videre utlån - mottatte avdrag	-10,8	-10,8
981900	055000	Videre utlån - avsetning bundne fond	0,0	10,8
981900	095800	Videre utlån - bruk av bundne fond	0,0	-10,7

Note 12 Garantiansvar

Långiver/Låntaker	Garantiansvar pr 31.12.2019	Garantiansvar utløper år	Lånummer
Danske Bank			
Birralee International School Trondheim AS	13,1	2041	8601.37.77820
Ilen Menighet stiftelse	21,1	2034	8601.13.28239
Vitensenteret	1,7	2028	8601.78.19528
Sum	35,9		
DNB ASA			
Leangen Curling AS	2,8	2022	1212.33.39175
Stiftelsen Kim-senteret	11,2	2024	1213.400.3691
Sum	14,0		
Handelsbanken			
Trondheim Kunstgress Syd AS	1,4	2025	9051.72.43328
Sum	1,4		
Husbanken			
Andelslaget Bergheim barnehage	5,9	2034	14627597 9

Ilen Menighets Stiftelse	1,8	2028	14609014 7
Lianlaget AS	0,3	2030	14618139 1
Markaplassen barnehage SA	0,4	2021	14600373 6
Småbarnsforeldrenes Barnehage Heim-Torvtaket	0,9	2023	14600374 4
Solvangen barnehage SA	5,7	2033	14624172 4
Stavsetmyra barnehage SA	2,7	2030	14615484 4
Svartlamoen boligstiftelse	0,2	2022	14626999 8
Tempe barnehage SA	3,3	2027	14622136 1
Trondhjems Asylselskap	0,8	2028	14624171 6
Zion sykehjem Stiftelse	19,5	2027	14605681 7
Sum	41,4		

KLP Kommunekreditt AS

Sjetne Idrettslag	12,9	2022	8317.55.95867
Sjetne Idrettslag	12,3	2029	8317.55.52181
Sum	25,2		

Kommunalbanken AS

Bakklandet Menighets Omsorgssenter	14,6	2033	20040936
Bakklandet Menighets Omsorgssenter	2,6	2035	20150304
Borettslaget Bergheim senior og omsorgsboliger	20,2	2031	20030455
Borettslaget Harmonien	7,9	2031	20030456
Borettslaget J.O. Stavsvei 1, omsorgsboliger	7,2	2032	20030453
Borettslaget Ladesletta Hage	6,9	2033	20030110
Borettslaget Ladesletta Hage	5,5	2033	20070324
Borettslaget Ringvålvegen 18-20	5,0	2031	20010492
Borettslaget Sannan park omsorgsboliger	7,8	2032	20030454
Flatås idrettslag	49,3	2042	20180001
Kystadtunet BL	8,0	2034	20040673
Laugsand borettslag	6,3	2035	20050069
Laugsand borettslag	6,2	2035	20050246
Moholt Park borettslag	7,3	2030	20000280
Munkvoll borettslag	34,2	2035	20040551
Stiftelsen Laugsands aldershjem	6,7	2032	20050066
Stiftelsen Laugsands aldershjem	6,7	2032	20050067
Stiftelsen Trondhjems Hospital	1,2	2032	20030240
Stiftelsen Trondhjems Hospital	18,7	2035	20050484
Stiftelsen Trondhjems Hospital	25,2	2034	20080115
Tempesletta borettslag	5,5	2033	20040258
Tempesletta borettslag	5,4	2033	20090502
Tempesletta borettslag	5,6	2033	20090503
Trondheim Renholdsverk AS	93,3	2044	20140288
Zion sykehjem	13,9	2034	20030657
Østre Rosten Borettslag	11,1	2034	20040389
Sum	382,1		

Kulturdepartementet (garanti for spillemidler)

Trondheim Spektrum AS	28,8		
Sum	28,8		

Nidaros Sparebank

Utleira idrettslag	1,3	2031	4358.16.25503
Utleira idrettslag	4,3	2030	4358.16.14595
Sum	5,5		

Melhus banken			
Heimdal Idrettsforening	25,8	2044	4230.56.52983
Kattem IL Fotball	0,1	2022	4230.58.85678
Kattem IL Fotball	3,9	2035	4230.57.87005
SK Trondheims-Ørn	2,0	2023	4230.56.88104
SK Trondheims-Ørn	29,1	2047	4230.59.96585
SK Trondheims-Ørn	10,0	2049	4230.60.18242
Sør-trøndelag Ishockeykrets	2,9	2028	4230.56.64469
Sum	73,8		
Nordea			
Trondheim Spektrum AS	7,4	2031	6714.32.38695
Sum	7,4		
SpareBank 1 Midt-Norge			
Byåsen idrettslag	1,0	2027	4213.65.54241
Charlottenlund Sportsklubb	6,7	2036	4213.62.40859
Charlottenlund Sportsklubb	15,5	2037	4213.62.40867
Fotballklubben Kvik	0,0	2026	4213.61.09884
Sjetne idrettslag	1,1	2023	4202.88.37083
Sportsklubben National Kameratene	2,4	2028	4213.67.79979
Stiftelsen Skistua	2,8	2026	4202.63.30895
Tiller Idrettslag	0,3	2022	4202.79.47403
Sum	29,7		
Totalsum 2019	645,2		

Garantiansvar fordelt på områder 2016 - 2019

	Garantiansva r per 31.12.2016	Garantiansva r per 31.12.2017	Garantiansvar per 31.12.2018	Garantiansvar per 31.12.2019
Idrett	177	176	305	214
Barnehager	75	68	23	20
Aksjeselskap, Interkommunale selskap	128	118	108	103
Boliger/Institusjoner	368	343	306	282
Div. formål	14	25	26	26
Sum	762	731	768	645

Garantiansvaret var 123 millioner kroner lavere ved utgangen av 2019 enn ved utgangen av 2018.

Risikoen for realisering av garantiansvar vurderes å være størst på idrettsområdet.

Ved utgangen av 2019 har Trondheim kommune et garantiansvar for investeringer i idrettsanlegg, inkludert garanti for spillemidler, på 214 millioner kroner. Dette er en reduksjon på 89 millioner kroner fra utgangen av 2018. Selv om noen av lagene har hatt anstrengt økonomi i perioder, er det ingen indikasjoner på at noen er i en så vanskelig økonomisk situasjon at de ikke er i stand til å innfri sine forpliktelser overfor sine kreditorer. Utviklingen

viser snarere at idrettslagene viser tilfredsstillende evne til å overholde sine låneforpliktelser. Sist kommunen måtte innfri en garanti for et idrettslag som ikke klarte sine økonomiske forpliktelser, var på midten av 1990-tallet.

Note 13 Andre vesentlige forpliktelser

Trondheim kommune er forpliktet av ulike avtaler på tjenesteområdene som innebærer vesentlige fremtidige forpliktelser som har betydning for kommunens driftsregnskap fremover. Kommunens vedtatte handlings- og økonomiplan for 2018-2021 omfatter økonomiske rammer for disse forpliktelsene.

Forpliktelse - type	Ansvarlig område	Forpliktelse for 2020	Antall avtaler pr 31.12.2019	Varighet avtale
Private barnehager	Oppvekst og utdanning	746,0	135	I hht forskrift til barnehageloven om tilskudd til private barnehager
Husleieavtaler	Eierskapsenheten	270,0	140	Fra 1-20 år
Avfallshåndtering - Trondheim renholdsverk AS	Byutvikling	208,8	1	Løpende til oppsigelse
Brann og redningstjenester – TBRT	Byutvikling	171,6	1	Løpende til oppsigelse
Fastleger og private fysioterapeuter med kommunale driftsavtaler	Helse- og velferd	140,4	272	Løpende til oppsigelse
Tjenester til brukerstyrt personlig assistanse	Helse- og velferd	104,2	130	Løpende
Kulturtilskudd : andel TK/TRFK/stat	Kultur	61,5	7	Løpende
Kjøp av institusjonsplasser, statlige fosterhjem fra Bufetat	BFT	45,2	115	Løpende
Tjenester til rus og psykisk helse	Helse- og velferd	43,6	11	2 år eller mer
Leie av idrettsanlegg og løypeleie	Idrett og friluftsliv	49,7	152	Løpende til oppsigelse
Kontrakter vinterdrift	Bydrift	42,3	56	5 år
Leasing av kjøretøy	Eiendom	10,0	140	Normalt 4 år fra startdato
Kirkens bymisjon/ private institusjoner	BFT, Enslige mindreårige	14,4	14	1,5 år og løpende
Leasing av kjøretøy	Ulike områder, ekskl. bydrift/eiendom	29,7	352	Normalt 4 år fra startdato
Leasing av kjøretøy	Bydrift	15,8	117	Normalt 4 år fra startdato
Avtaler om botiltak og aktivitetstilbud	Helse- og velferd	16,9	7	Løpende
Kirkens bymisjon/ Barnas stasjon, Blå kors, Inn på tunet, Salem	BFT	14,6	5	1 år eller mer
Feietjenester - TBRT	Byutvikling	14,9	1	Løpende til oppsigelse
Tjenester til brukerstyrt personlig assistanse	BFT	13,4	18	Løpende
Privat avlastning	BFT, bv + habilitering	13,8	220	Løpende
Midtbyen Management AS	Byutvikling	2,6	1	Løpende til oppsigelse
Leasing av utstyr/maskiner	Bydrift	2,3	11	Løpende

Trondheimsregionen - interkommunalt	Næring og samfunn	3,1	1	Løpende
Interkommunalt utvalg for akuttforurensing	Byutvikling	1,4	1	Løpende til oppsigelse

Note 14 Finansielle eiendeler og forpliktelser vurdert til virkelig verdi²

Oversikt over verdi finansielle eiendeler:

Aktivklasse	Anskaffelses-kost	Verdi 31.12.2019	Verdi 31.12.2018	Verdiendring	Balansført verdi 31.12.2019
Aksjefond Norge	266,8	450,3	406,3	44,0	450,3
Aksjefond Utland	418,0	709,0	612,5	96,5	709,0
Hedgefond	NA	0,2	0,2	0,0	0,2
Private equity	39,6	12,3	11,8	0,5	12,3
Totalt	724,5	1 171,8	1 030,8	141,0	1 171,8

Stikkord:

Verdien på TKKs aksjefond er summen av sluttkursen pr. 31.12 på de enkeltaksjene som fondet eier. Verdien på utenlandske aksjer er omregnet til NOK.

Private equity-porteføljens markedsverdi er basert på en vurdering av verdien på de enkelte selskapene i porteføljen ved utgangen av 2019. Verdsettelsen skjer i tråd med "international private equity and venture capital (IPEV) guidelines". Verdsettelsen av hedgefondet er basert på informasjon fra produktets forvalter Viking Venture. I september 2019 ble PE-plasseringen (Viking Venture II) solgt for 705.000 kroner, som er 1,4 millioner kroner lavere enn verdifastsettelsen ved inngangen av 2019.

I balansen, under aksjer og andeler - omløpsmidler, ligger i tillegg investeringer i eiendomsfond på 100,9 millioner kroner, men disse er verddivurdert etter laveste verdis prinsipp, og tas derfor ikke med i tabellen over.

Note 15 Avsetninger og bruk av avsetninger

Avstemming mellom regnskapsdelene					
Kapittel	Balansen	31.12.2019	31.12.2018	Endring	
2.51	Bundne driftsfond	401,4	361,5		
2.53	Ubundne inv.fond	6023,3	6023,3		
2.55	Bundne inv.fond	59,9	46,6		
2.56	Disposisjonsfond	1460,2	993,1		
Sum		7944,7	7424,5		520,2

Driftsregnskapet		Investeringsregnskapet		Sum
Art	Beløp	Art	Beløp	
940	257,3	940 + 948	12,0	

² Herunder markedsbaserte finansielle omløpsmidler (MFO)

540	731,4	548	0,0	
Differanse	474,1	Differanse	-12,0	462,1
950	188,1	950	0,0	
550	228,0	958	91,4	
		550	104,6	
Differanse	39,9		13,3	53,1
Endring drifts- og investeringsregnskapet				515,3
Avstemming mellom regnskapsdelene				4,9

Endringer i egenkapitalens fondsdelt i balansen skal stemme med avsetninger og bruk av avsetninger i drifts- og investeringsregnskapet. Differansen i egenkapitalkretsløpet, kr 4.868.861 oppstår fordi disposisjonsfond fra Trondheim parkering KF tas inn i Trondheim kommune sin balanse per 30.4.2019 uten at det føres avsetninger eller bruk av avsetninger i drifts- eller investeringsregnskapet. Avviklingen av Trondheim parkering KF er nærmere omtalt i note 25. Spesifikasjon av differanse:

Disposisjonsfond forvaltning:	4,22 mill kr
Disposisjonsfond forretning egenregi:	0,62 mill kr
Disposisjonsfond forretning konkurranse:	0,03 mill kr
Totalt avvik	4,87 mill kr

Bundne driftsfond

Beholdning 01.01.2019	361,5
Avsetninger til fondene	228,0
Bruk av fond i driftsregnskapet	-188,1
Bruk av fond i investeringsregnskapet	0,0
Beregnet beholdning 31.12.2019	401,4
Beholdning fra balanse 31.12.2019	401,4
Differanse	0,0

Hoveddelen gjelder øremerkede statstilskudd på ca 188 mill kr, selvkostfond 150 mill og resterende er diverse næringsfond

Ubundne investeringsfond

Beholdning 01.01.2019	6023,3
Avsetninger til fondene	0,0
Bruk av fondene	0,0
Beregnet beholdning 31.12.2019	6023,3
Beholdning fra balanse 31.12.2019	6023,3
Differanse	0,0

Beholdningen gjelder i sin helhet Kraftfondet

Disposisjonsfond

Beholdning 01.01.2019	993,1
Avsetninger til fondet	731,4
Bruk av fondet i driftsregnskapet	-257,3
Bruk av fondet i investeringsregnskapet	-12,0
Beregnet beholdning 31.12.2019	1455,3

Beholdning fra balanse 31.12.2019	1460,2
Differanse	-4,9

Bundne investeringsfond

Beholdning 01.01.2019	46,6
Avsetninger til fondene	104,6
Bruk av fondene	-91,4
Beregnet beholdning 31.12.2019	59,9
Beholdning fra balanse 31.12.2019	59,9
Differanse	0,0

Regnskapsmessig mindreforbruk

Kapittel	Balansen	31.12.2019	31.12.2018	Endring
2.5950	Regnskapsmessig mindreforbruk drift	96,9	215,6	-118,7
2.5960	Udisponert i investeringsregnskapet	0,0	0,0	0,0
Sum	Regnskapsmessig mindreforbruk	96,9	215,6	-118,7

Driftsregnskapet 2019		Investeringsregnskapet 2019		
Art	Beløp	Art	Beløp	Sum
930	-226,8	930	0,0	
580	96,9	580	0,0	
Differanse	-129,9	Differanse	0,0	-129,9

Avstemming mellom regnskapsdelene**11,2**

Endringer i egenkapitalens fondsdelt i balansen skal stemme med avsetninger og bruk av avsetninger i drifts- og investeringsregnskapet. Differansen i egenkapitalkretsløpet, kr 11.164.862 oppstår fordi tidligere års mer/mindreforbruk fra Trondheim parkering KF tas inn i Trondheim kommune sin balanse per 30.4.2019 uten at det føres avsetninger eller bruk i drifts- eller investeringsregnskapet. Avviklingen av Trondheim parkering KF er nærmere omtalt i note 25.

Note 16 Strykninger

Strykninger gjennomføres i de tilfeller driftsregnskapet avsluttes med et merforbruk eller investeringsregnskapet avsluttes med et udekket beløp. Ved avslutning av Trondheim kommunes driftsregnskap for 2019 er det et regnskapsmessig mindreforbruk som er avsatt på egenkapitalkonto for mindreforbruk. Investeringsregnskapet er avsluttet i balanse.

Note 17 Opplysninger om egenkapitalkontoen

Endring av regnskapsprinsipp

Kommunal og regionaldepartementet fastsatte i 2008 endringer i regnskapsforskriften hvor det ble opprettet egen kontogruppe for endring av regnskapsprinsipp. Prinsippendringer som tidligere var ført mot daværende likviditetsreserve, som ble avviklet ved samme forskriftsendring, ble ført mot denne nye kontogruppen, konto 2.581.

Det er ingen endring i regnskapsprinsipp for 2019.

Endring i regnskapsprinsipp som påvirker arbeidskapital. Konto 2.581	År	Utgift	Inntekt
Feriepenger inkl. arb. avg.	1992	135,9	123
Påløpte renter	2000	19,90	
Kompensasjon for MVA	1999		18,86
Varebeholdning	2001	5,38	
Obligasjoner uten kurstap	2001	24,50	
Ressurskrevende tjeneste	2007		68,43
Endring påløpte renter		10,78	
Sum bokført mot likviditetsreserve		293,56	87,30
Sum endringer regnskapsprinsipp		206,26	

Note 18 Kapitalkonto

Kapitalkontoen representerer differansen mellom balanseført verdi av anleggsmidler og langsiktig gjeld, justert for ubrukte lånemidler. Ubrukte lånemidler er andelen av langsiktig gjeld som ikke er regnskapsført som inntekt i investeringsregnskapet. Kapitalkontoen viser dermed egenkapitalfinansiert andel av anleggsmidlene.

Kreditposter i året	
Saldo pr 01.01.2019	9 614,8
Betalte avdrag på eksterne lån	846,8
Anlegg	3 687,5
Avskrivninger anlegg	-2 148,6
Aktivering av fast eiendom og anlegg 2019	2 961,0
Aktivering av utstyr, maskin og transportmidler 2019	111,3
Aktivering av fast eiendom og anlegg 2018 (tilbakeføring)	-2 218,2
Aktivering av utstyr, maskin og transportmidler 2018 (tilbakeføring)	-144,3
Nye utlån til boligformål	307,0
Netto pensj.forpliktelse SPK	195,6
Avdrag lån fra Trondheim Parkering KF	86,6
Kjøp av aksjer og andeler	34,5
Utlån Helseplattformen AS	34,0
Egenkapitalinnskudd TKP	32,6
Arb.giver avgift - Netto pensj.forpliktelse SPK	27,6
Egenkapitalinnskudd KLP	4,4
Sum	13 432,7

Debetposter i året	
Bruk av lånemidler	1 960,7
Mottatte avdrag på boliglån	144,6
Utlån Trondheim Parkering	129,0
Netto pensj.forpliktelse TKP	80,5
Kapitalkonto utlån	65,3
Netto pensj.forpliktelse KLP	13,4
Arb.giver avgift - Netto pensj.forpliktelse TKP	11,3
Avdrag Tr.h Pirbad	10,8
Netto pensjonsforpliktelse	9,2
Arb.giver avgift - Netto pensj.forpliktelse KLP	1,9
Arb.giv.avg netto pensj. forpliktelse	1,3
Avskrevet etableringslån og komm garanterte lån	1,1
Sosiallån	0,7
Avdrag feiervesenet	0,1
Urettmessig mottatt sosialhjelp	0,0
Saldo pr 31.12.2019	11 002,8
Sum	13 432,6

Note 19 Investeringsoversikt

Regnskapspost (Kostra art)	Regnskap 2019	Regulert budsjett 2019
L1 Investeringer anleggsmidler	3 072,7	3 240,2
L2 Utlån og forskutteringer (520:529)	412,6	405,0
L3 Avdrag på lån (510:519)	133,3	160,5
L4 Avsetninger (530:539+548:569)	104,6	100,0
L5 Årets finansieringsbehov sum (L1:L4)	3 723,2	3 905,7
L7: Bruk av lånemidler (910:919)	-1 974,5	-2 324,8
L8: Salg av anleggsmidler (660:679+929)	-165,4	-92,6
L9 Tilskudd til investeringer	-7,8	-131,9
L10 Mottatte avdrag utlån (700:789+920:928)	-1 200,0	-1 045,3
L11 Andre inntekter (600:659;900:909)	-93,7	-25,9
L12 Sum ekstern finansiering sum (L7:L11)	-3 441,4	-3 620,5
L13 Overført fra driftsregnskapet (970:979)	-178,4	-173,2
L14 Bruk av avsetninger (920:969)	-103,4	-112,0
L15 Sum finansiering (L12:L14)	-3 723,2	-3 905,7
L16 Udekket/udisponert L5:L15)	0,0	0,0

Investeringsprosjekter med sum over 15 millioner kroner, siste 2 år

Fordelt på prosjektnummer:

Prosjekt- nummer	Prosjektnavn	Regnskap 2018	Regnskap 2019	Sum 2018 og 2019
90201701	Risvollan HVS	71,7	192,2	263,9
90902201	Torvet, Hovedprosjekt	100,4	54,1	154,5
90101861	Huseby u.skole	20,8	113,5	134,3
90204921	Helsevakt, Mauritz Hansen gt	107,5	1,8	109,3
90102961	Sjetne skole rehabilitering	89,6	14,4	104,0
90251062	Granåsen, Arenabygg langrenn	18,9	78,3	97,2
90152511	Ranheimsfjæra bhg	56,8	29,7	86,5
90102503	Okstad skole, utvidelse 1-7	20,4	47,9	68,3
92420133	Fredlybekken - forberedelse VA Nydalsbrua E01, andel SP+OV	8,8	49,2	58,0
94530011	Granåsen løyper	32,5	21,0	53,5
92420662	Hørløcks veg-Bjørkvegen, avskj.ledning	14,7	34,0	48,7
92420415	Nidarø pumpestasjon	19,9	21,1	41,0
90551941	Johan Falkbergets vei	13,1	25,5	38,6
90251702	Leangen Ny storhall	16,8	21,4	38,2
92781511	Nils Uhlin Hansens v.	37,9	0,0	37,9
94969905	Egenkap.innskudd KLP	0,0	37,0	37,0
90151811	Nye Kolstad bhg	4,2	28,7	32,9
9025125D	Lade idrettsanlegg-driftsstasjon bydrift	3,7	28,3	32,0
94113747	Trondheimsporten/Falkenb.veien- inventar	30,0	0,0	30,0
94530012	Granåsen rekkefølgekrav	1,7	27,9	29,6
92781512	Granåsen skianlegg	8,8	19,5	28,3
90102161	Lade skole	28,2	0,1	28,3
9025125B	Lade idrettspark, områdeutvikling	21,8	6,5	28,3
94211914	Trådløst nettverk skole	12,0	15,1	27,1
92420129	Klett-Spongadal overf. avløp, etappe 1	3,3	23,3	26,6
92320466	Tors veg-Njords veg,renovering vannledn.	6,8	19,7	26,5

94211982	Utskifting PCer TKA	6,5	18,7	25,2
90555011	Tonstadbrinken Øst b1	0,8	21,9	22,7
92780308	Hårstad Minde	0,0	22,2	22,2
90102562	Ranheim skole, Tilbygg	5,3	16,2	21,5
92420658	Haakon 7.gt mellom Bromstadv og J.Holmsv	0,2	20,3	20,5
92320468	Renovering vannledn. 2017/2018, del 2	10,8	9,4	20,2
92330502	Klostergata, fornyelse vannledning	10,3	9,4	19,7
92420675	Klostergata, separering	11,3	8,1	19,4
94019320	Anskaffelse av trykksalarmsystem	13,4	5,6	19,0
92320467	Renovering vannledninger 2017/208, del 1	10,0	8,3	18,3
9025125C	Lade idrettsanlegg-tennisbaner utendørs	9,5	8,6	18,1
94112712	Lade skole – Nybygg 2018	15,9	1,1	17,0
92420120	Ladebekken-Rosenborg, avskj. Ledning	16,6	0,3	16,9
92420132	Kryssing Meråkerbanen ved Lilleby	13,9	2,8	16,7
92420780	Humlehaugen,trykksoneendring og separer.	10,6	6,1	16,7
92420775	Dybdahls veg, separering avløp-forprosj.	15,7	0,5	16,2
92220707	Utvikling og fornyelse av gatelysnettet 2019	0,0	15,8	15,8
94113535	PAVE (Pasientvarslingssystem – Etabl.)	9,0	6,4	15,4
94112572	Ombygging Gartnerhaugen	0,2	14,8	15,0

Note 20 Vesentlige overføringer mottatt til finansiering av investeringer

Trondheim kommune mottar årlig vesentlig overføringer fra staten, Husbanken og andre tilskuddsgivere til finansiering av investeringer, de største overføringene i 2019 er:

Inntektsførte tilskudd:

Prosjekt	Tilskuddsgiver	Inntektsførte tilskudd i 2019 i millioner kroner
Miljøpakken	Refusjon fra staten	177,3
Omsorgsboliger / erstatningsboliger / helseinvesteringer	Husbanken	27,3
Metrobuss	Refusjon fra staten	135,3
Miljøpakken	Refusjon fra fylket	68,0

Note 21 Selvkost

Vann, avløp, renovasjon, slam og feiing skal drives i henhold til retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester (H-3/14). Trondheim kommune skal utarbeide en selvkostkalkyle (for- og etterkalkyle) for å føre kontroll med at gebyr inntektene ikke overstiger kommunens selvkost.

Nedenfor er det satt opp en kalkyle basert på regnskap 2019 som tilfredsstillter dette kravet for de aktuelle tjenestene.

Tabell 1 Kalkyleoversikt selvkosttjenestene vann, avløp, renovasjon, slam og feiing 2019

	Vann	Avløp	Renovasjon	Slam	Feiing
Direkte driftsutgifter	98,2	121,3	186,0	4,4	13,7
Indirekte driftsutgifter	5,1	6,0	0,8	0,0	0,3
Avskrivninger	52,1	68,0	4,4	0,0	0,5
Kalkulatorisk rentekostnad	32,7	39,2	1,7	0,0	0,1
Sum utgifter	188,1	234,5	192,9	4,4	14,6
Salgsinntekter/andre inntekter	199,7	222,9	207,2	3,8	14,6
Renter selvkostfond	0,8	1,3	0,6	0,1	0,0
Sum Inntekter	200,5	224,2	207,8	3,9	14,6
Resultat før avsetninger	-12,4	10,3	-14,9	0,5	0,0
Avsetning til fond	12,4		14,9		0,0
Bruk selvkostfond	0,0	-10,3		-0,5	
Resultat etter avsetning	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skyggeregnskap fond					
IB selvkostfond	26,6	61,0	19,0	4,5	0,0
Netto avsetning	12,4	-10,3	14,9	-0,5	0,0
UB selvkostfond	39,0	50,7	33,9	4,0	0,0
Renter selvkostfond	0,8	1,3	0,6	0,1	0,0

Forutsetninger

Rentesats som skal benyttes for kalkulatoriske renter og renter selvkostfond er fem årig SWAP-rente med et tillegg på 0,5 prosent. For 2019 er SWAP-renten på prosent 1,80, og det er derfor benyttet 2,30 prosent som rentesats i etterkalkylen. Grunnlaget for avskrivningene er akkumulert anskaffelseskost. Kalkulatoriske renter er beregnet av gjennomsnittet av eiendomsverdien (snitt av inngående balanse og utgående balanse).

Regnskapsresultat selvkostområdene - planbehandling, byggesaksbehandling og delesaker etter matrikkelloven

I tillegg til de tradisjonelle selvkostfeltene innenfor VAR-området gjelder de samme prinsippene for gebyrfastsettelse for byggesaksbehandling, 1. del planbehandling, oppmålingsarbeider etter matrikkelloven og eierseksjonering. Kommunen har anledning til å kreve gebyrer knyttet til behandlingen av slike saker, men hvis inntektene er høyere enn kostnadene er det krav om avsetning til fond slik at overskuddet på disse inntektene ikke brukes til kommunens øvrige aktiviteter. Trondheim kommunen har valgt å ikke subsidiere disse områdene.

Tabell 2. Oversikt regnskapsresultat 2019 selvkostområdene 1.del planbehandling, byggesaksbehandling, delesaker etter matrikkelloven og eierseksjonering.

	1.del planbehandling	Byggesaksbe- ndling	Delesaker etter matrikkelloven	Eier- seksjonering
Direkte driftsutgifter	9,7	54,7	7,2	2,2
Indirekte driftsutgifter	1,1	6,4	0,8	0,0
Avskrivninger	0,1	3,4	0,1	0,0
Kalkulatorisk rentekostnad	0,0	0,5	0,0	0,0
Sum utgifter	10,9	65,0	8,1	2,2
Gebyrinntekter/andre inntekter	8,0	54,7	8,9	3,2
Renteinntekter selvkostfond			0,2	
Sum inntekter	8,0	54,7	9,1	3,2
Resultat før avsetninger	2,9	10,3	-1,0	-1,0
Avsetning til fond			1,0	1,0
Bruk selvkostfond	-0,2	-0,5		
Resultat etter avsetning	2,7	9,9	0,0	0,0
Skyggeregnskap fond				
IB selvkostfond	0,2	0,5	6,1	0,5
Netto avsetning	-0,2	-0,5	1,0	1,0
Oppretting feil i fjorårets kalkyle				
UB selvkostfond	0,0	0,0	7,1	1,5
Renter selvkostfond	0,0	0,0	0,2	0,0

Utviklingen i negative selvkostfond

En endring i regnskapsforskriften i 2008 medførte at det ikke lenger ble lov til å ha negative selvkostfond stående uoppgjort ved regnskapsslutt. Trondheim kommune har pr. 31.12.19 tre områder som har et negative selvkostfond.

Tabell 3 Oversikt over områder med negative selvkostfond, årlig resultat. Perioden 2015-2019

Selvkostområde	2015	2016	2017	2018	2019
Feiing	-0,6	-1,2	0,6	-0,7	-0,1
Byggesaksbehandling					-10,1
1.del planbehandling					-2,7
Sum	-0,6	-1,2	0,6	-0,7	-12,9

I tabell 4 framkommer årlig nivå for de negative selvkostfondene. For 2019 er de neagtive selvkostfondene belastet med 0,2 millioner kroner i renter.

Tabell 4 Oversikt over utvikling nivå negative selvkostfond perioden 2015-2019

Selvkostområde	2015	2016	2017	2018	2019
Feiing	-0,6	-1,8	-1,1	-1,9	-2,0
Byggesaksbehandling					-10,1
1.del planbehandling					-2,7
Sum	-0,6	-1,8	-1,1	-1,9	-14,8

Note 22 Usikre forpliktelser, betingede eiendeler og hendelser etter balansedagen

Usikre forpliktelser er forpliktelser knyttet til kommunal aktivitet der det er overveiende sannsynlig at kommunen må innfri en økonomisk forpliktelse på et framtidig tidspunkt. Det foreligger erstatningskrav overfor kommunen, men det er usikkerhet knyttet til utfallet i disse sakene. Trondheim kommune har derfor pr. 31.12.19 ingen avsetning i regnskapet knyttet til usikre forpliktelser.

Betingede eiendeler er mulige økonomiske rettigheter på et framtidig oppgjørstidspunkt. Betingede eiendeler skal ikke regnskapsføres, men opplyses om i note. Trondheim kommune har pr. 31.12.19 ingen betingede eiendeler.

Hendelser etter balansedagen er hendelser som finner sted mellom balansedagen og det tidspunktet årsregnskapet faktisk avlegges, og som kommunen er pliktig til å regnskapsføre eller opplyse om i note. Trondheim kommune har ingen hendelser etter balansedagen av en slik karakter.

Note 23 Spesifikasjon av uvanlige og vesentlige poster og transaksjoner

Barnehagemyndighetene stengte den private barnehagen Gnist Trøa i 2019. Det har medført merutgiftene i regnskapet med om lag 10 millioner kroner. Merutgiftene er finansiert gjennom at budsjetttrammen til tjenesteområdet barnehage i 2019 ble økt med med 10 millioner kroner, jf vedtak i formannskapet satt som bystyre, sak 81/19, behandlet 8. april 2019.

I regnskapet for 2018 ble det satt av kr 13 millioner knyttet til erstatningssak. Trondheim kommune ble kjent erstatningsansvarlig. Det er i løpet av 2019 utbetalt kr 4,8 mill., og saken er avsluttet.

Note 24 Virkning av endring av regnskapsprinsipper, regnskapsestimater og korrigerering av tidligere års feil

I 2019 er det ingen virkning av endring av regnskapsprinsipper eller regnskapsestimater. Det er heller ingen vesentlige korrigeringer av tidligere års feil.

Note 25 Eiendeler, gjeld og EK overdratt til kommunale foretak ved etablering / mottatt fra kommunale foretak ved avvikling

I bystyresak 183/18 vedtok bystyret at den forvaltningsmessige parkeringsvirksomheten i Trondheim Parkering KF skulle organiseres som en kommunal enhet. I tillegg vedtok bystyret, i samme sak, at den forretningsmessige virksomheten i Trondheim Parkering KF skulle skilles ut i et eget selskap med foretaksnavn Trondheim Parkering AS. Den forretningsmessige virksomheten omfattet i hovedsak områdene forretning egne/leide områder og forretning driftsavtaler.

Aksjeselskapet Trondheim Parkering AS ble stiftet den 27.11.18. og det ble gjennomført en virksomhetsoverdragelse fra 01.05.19 for virksomhetsområdene forretning egne/leide områder og forretning driftsavtaler fra Trondheim Parkering KF til aksjeselskapet.

Virksomhetsområdet forvaltning ble fra 01.05.19 omdannet til en kommunal enhet.

Trondheim Parkering KF ble avviklet den 30.04.19, og bystyret vedtok avviklingsregnskap og avviklingsberetning for Trondheim Parkering KF i sitt møte den [05.12.2019](#).

Følgende eiendeler, egenkapital og gjeld ble bokført i balanseregnskapet på avviklingstidspunktet den 30.04.2019:

Eiendeler	278 287 096
Gjeld	239 142 772
Egenkapital	39 144 324

Balanseverdier (fordringer og forpliktelser) pr. 30.04.19 for Trondheim Parkering KF ble overført til Trondheim kommune pr. 01.05.19.

Aksjeselskapet Trondheim Parkering AS ble etablert med et kontantinnskudd fra Trondheim kommune på 35 millioner kroner, hvor 1 million kroner ble innbetalt i 2018 og resterende sum i 2019.

Note 26 Mellomværende med kommunale foretak

Kommunale foretak: Trondheim Parkering KF og Stavne Trondheim KF

Konserninterne langsiktige fordringer		
Foretak	Interne utlån 31.12.2019	Interne utlån 31.12.2018
Trondheim Parkering KF	0,0	104,6

Kortsiktige fordringer og gjeld egne foretak

Kortsiktige fordringer	31.12.2019	31.12.2018
Stavne Trondheim KF	0,4	1,0
Total	0,4	1,0

Kortsiktig gjeld	31.12.2019	31.12.2018
Stavne Trondheim KF	0,5	1,1
Total	0,5	1,1

Note 27 Interkommunalt samarbeid hvor Trondheim er vertskommune

Noten inneholder informasjon om økonomiske transaksjoner i interkommunalt samarbeid etter kommunelovens § 27, der Trondheim kommune er vertskommune for samarbeidet.

Samarbeid mot akutt forurensning i Sør-Trøndelagsregionen

Interkommunalt utvalg mot akutt forurensning (IUA), Sør-Trøndelag region er et samarbeid om beredskapen mot akutt forurensning (primært olje- og kjemikalieutslipp). I samarbeidet inngår til sammen 29 kommuner. Samarbeidet styrker kommunenes egen beredskap gjennom blant annet innkjøp av utstyr, kompetanseheving og planverk og kan ta en koordinerende rolle ved store hendelser som går ut over kommunens håndteringsevne.

Overføring til samarbeidet fra Trondheim kommune	1,3
Overføring fra andre kommuner	1,2
Samarbeidets egne inntekter	0,9
Samarbeidets totale inntekter	3,4
Samarbeidets driftsutgifter	3,5
Resultat av virksomheten	-0,1

Trondheimsregionen

Trondheimsregionen er et samarbeidsorgan for Stjørdal, Malvik, Trondheim (Klæbu, sammenslått med Trondheim kommune fra 1.1.2020), Melhus, Skaun, Orkland, Midtre Gauldal og Indre Fosen kommuner, der Trondheim er vertskommune. Medlemskommunene danner en felles bolig-, arbeids- og serviceregion. Hensikten med samarbeidet er å styrke Trondheimsregionen i en internasjonal konkurransesituasjon, slik at regionen i framtiden

hevder seg i toppen innen forskning, utdanning og næringsliv. Trondheimsregionen har som overordnet mål å øke regionens andel av landets verdiskaping. Rita Ottervik (ordfører Trondheim) ble valgt som leder i 2019, Oddbjørn Bang i Orkland er nestleder. Bård Eidet er daglig leder. De tyngste sakene i Trondheimsregionen er Interkommunal arealplan (IKAP) og regional strategisk næringsplan. Det arbeides også med profilering/omdømmebygging og samferdsel.

Overføring til samarbeidet fra Trondheim kommune	2,4
Overføring fra andre kommuner, fylkeskommune og stat	5,2
Samarbeidets egne inntekter, fra fond 2018	4,0
Samarbeidets totale inntekter	11,6
Samarbeidets driftsutgifter	8,5
Resultat av virksomheten, til fond 2020	3,1

Øyeblikkelig hjelp døgnopphold (ØHD)

Avdeling kommunal akutt er et samarbeid mellom Malvik, Melhus, Klæbu, Midtre Gauldal og Trondheim kommune. Avdelingen er lokalisert ved Øya helsehus som har nærhet til St. Olav hospital.

Tilbudet er for pasienter over 18 år, som legges inn fra hjemmet med et avklart sykdomsbilde, ikke ved livstruende sykdom. Pasienter legges inn via fastlege, legevakt eller akuttmottak. Opphold ved kommunal akutt døgnenhet varer inntil 72 timer.

Overføring til samarbeidet fra Trondheim kommune	39,0
Overføring fra andre kommuner	9,7
Samarbeidets egne inntekter	0,0
Samarbeidets totale inntekter	48,7
Samarbeidets driftsutgifter	37,4
Resultat av virksomheten	11,3

Vertskommune Legevakt

Legevakta er en interkommunal enhet hvor 5 kommuner har gått sammen om tilbudet med Trondheim som vertskommune. Dette gjelder kommunene Malvik, Melhus, Klæbu, Midtre Gauldal og Trondheim. Legevakta er lokalisert i nye lokaler i Mauritz Hansens gate, ved Øya Helsehus.

Legevakta ble kommunal enhet i 2009. Enheten tilbyr øyeblikkelig hjelp ved sykdom/skade for nesten 250.000 innbyggere i de 5 kommunene, samt rådgivning på telefon utført av spesialsykepleiere. Enheten har også legevaktbil med kvalifisert ambulansesjåfør og lege. På kveld og helg ruller fastleger fra alle kommuner på vaktene.

Overføring til samarbeidet fra Trondheim kommune	60,9
Overføring fra andre kommuner	14,1
Samarbeidets egne inntekter	24,8
Samarbeidets totale inntekter	99,8
Samarbeidets driftsutgifter	102,3
Resultat av virksomheten	-2,5

Trondheimsregionens friluftsråd

Trondheimsregionens friluftsråd er et interkommunalt samarbeidsorgan bestående av Klæbu, Malvik, Melhus, Skaun, Selbu og Trondheim kommune. Rådets oppgave er i samarbeid med fylkeskommunen/fylkesfriluftsnemnd kommuner og andre interesserte å virke for sikring, tilrettelegging og drift av områder for friluftsliv, samt å skape større forståelse for friluftsområdenes betydning, bedre friluftskultur og utbredelse av friluftsliv.

Overføring til samarbeidet fra Trondheim kommune	0,9
Overføring fra andre kommuner	0,2
Samarbeidets egne inntekter	1,9
Samarbeidets totale inntekter	3,0
Samarbeidets driftsutgifter	2,9
Resultat av virksomheten	0,1

Note 28 Interkommunale selskaper

Med interkommunalt selskap menes et selskap hvor alle deltakerne er kommuner, fylkeskommuner eller interkommunale selskaper. Deltakerkommunene har ubegrenset ansvar for en prosent- eller brøkdel av selskapets forpliktelser, slik at delene til sammen skal utgjøre selskapets samlede forpliktelser. Hovedregelen er at deltakerkommunene har ansvar for selskapets forpliktelser i henhold til eierandel.

Trondheim kommune har eierandeler i følgende selskaper etter lov om interkommunale selskaper.

Trondheim Havn IKS

Trondheim Havn var opprinnelig en kommunal havn med regnskap adskilt fra kommunens ordinære regnskap i hht havnelovens bestemmelser, men er fra 1.1.2006 organisert som et IKS etter lov om interkommunale selskaper.

Eierandel 76,3%

Trøndelag brann- og redningstjeneste IKS

Trøndelag brann- og redningstjeneste IKS ble etablert 1.1.2008, og er den lokale faginstans for brannvern.

Eierandel 82,6%

Midt-Norge 110-sentralen IKS

Midt-Norge 110-sentral IKS er fra og med 01.01.2016 opprettet i medhold av lov om interkommunale selskaper. Midt-Norge 110-sentral har det regionale ansvar for nødmelding på brann, redning og akutt forurensning i regionen.

Eierandel 58,8%

Note 29 Kortsiktig gjeld og fordringer

Trondheim kommune har til enhver tid kortsiktig gjeld og kortsiktige fordringer. Under følger en oversikt på områdene:

Kortsiktig gjeld

	2019	2018
Lev gjeld	452	1 436
Feriepenger	734	698
Forskuddstrekk	268	254
Til gode, merverdiavgift 1)	-196	-172
Annen kortsiktig gjeld	675	112
Totalt	1 933	2 329

- 1) Ved utgangen av hver termin blir balansekontoer for krav vedrørende kompensasjon og fradrag samt skyldig merverdiavgift tømt og overført til en oppgjørskonto for merverdiavgift. Denne er klassifisert som en kortsiktig gjeld. Beløpet blir negativt siden kravet alltid vil overstige skyldig merverdiavgift.

Kortsiktige fordringer

	2019	2018
Kundefordringer	595	557
Syke- og foreldrepenger	75	94
Andre kortsiktige fordringer	702	668
Totalt	1371	1319

Note 30 Trondheim kommunes kraftfond (TKK)

TKKs realavkastning defineres som nominell avkastning fratrukket driftskostnader og inflasjon. Inflasjon defineres som gjennomsnittlig endring i konsumprisindeksen (KPI) siste fem år. Det er et mål å opprettholde realverdien av TKKs kapital over tid (summen av egenkapital og bufferfond).

I 2019 ble TKKs netto resultat etter driftskostnader 407 millioner kroner, 157 millioner kroner høyere enn budsjettet. Resultatet disponeres ved å avsette 91 millioner kroner til kommunens disposisjonsfond til bruk på investeringer i 2020, dette i henhold til budsjett. De resterende 316 millioner kroner avsettes til TKKs bufferfond, noe som er 157 millioner kroner høyere enn den budsjetterte avsetningen. TKKs bufferfond er et disposisjonsfond (ubundet driftsfond) som inngår i TKKs balanse. Disponeringen er i henhold til kommunale regnskapsregler og bystyrets vedtak i oktober 2018 (PS 126/18).

TKKs merinntekt på 157 millioner kroner, gir en tilsvarende styrking av kommunens netto driftsresultat.

Kommunens mer- / mindreforbruk blir imidlertid ikke påvirket, i og med at merinntekten på 157 millioner kroner gir en tilsvarende økning i avsetning til TKKs bufferfond, en avsetning som inngår i utgiftsposten "avsetning til disposisjonsfond" i kommunens driftsregnskap.

TKKs budsjetterte resultat etter driftskostnader i 2019 var 250 millioner kroner. Av dette skulle 91 millioner kroner avsettes til kommunens disposisjonsfond, og de resterende 159 millioner kroner var forutsatt holdt tilbake i TKK for å opprettholde TKKs realverdi. Avsetning til TKKs bufferfond har som formål å opprettholde TKKs realverdi over tid. I 2019 er avsetningen til TKKs bufferfond 157 millioner kroner høyere enn budsjettert, og det betyr - alt annet likt - at TKKs realverdi har steget med 157 millioner kroner.

I finansrapporten vil TKKs faktiske verdi og målsatte realverdi fremgå.

Drifts- og balanseregnskapet

Driftsregnskapet:

Poster	Regnskap 31.12.2019	Budsjett 2019	Regnskap 31.12.2018
Driftsinntekter	0,0	0,0	0,0
Driftsutgifter	-3,2	-4,0	-3,1
Driftsresultat	-3,2	-4,0	-3,1
Finansinntekter	409,8	254,0	193,0
Finansutgifter	0,0	0,0	-64,0
Netto finansposter	409,8	254,0	129,0
Årsoverskudd TKK	406,6	250,0	125,9

Den nominelle avkastningen i TKK disponeres i henhold til punkt 1.6.2 i TKKs vedtekter.

Fordeling av nominell avkastning

	Regnskap 31.12.2019	Budsjett 2019
Nominell avkastning	409,8	253,9
Driftsutgifter	-3,2	-4,0
Avsatt til disposisjonsfond	-91,1	91,1
Avsatt til bufferfond TKK	315,4	-156,7
Nominell avkastning TKK ift budsjett	155,9	

Kraftfondets grunnkapital, bufferkapital, kulturfondet, næringsfondet og kollektivfondet forvaltes og rapporteres som én portefølje, jf. kapittel 1.1.3 i TKKs vedtekter. I henhold til vedtektene skal det gjøres en oppstilling av de ulike fondenes balanseverdi og andel av årsresultatet.

Disponering av nominell avkastning:

Nominell avkastning TKK (netto finansposter)	409,8
Driftsutgifter TKK	-3,2
Avsetning bufferfond TKK	-315,4
Utbytte, for bruk i 2020	91,1
Til disposisjonsfond	-87,4
Til kollektivfondet	-1,7
Til kulturfondet	-1,7
Til næringsfondet	-0,4

Fondenes balanseverdi pr 31.12.2019:

Balanseverdi EK pr 31.12.2019	7 106,0
TKK	6 330,0
Kollektivfondet	130,9
Kulturfondet	129,6
Næringsfondet	33,1
Bufferfond TKK	482,4

TKK - Balanseregnskap total:

Eiendeler	31.12.2019	31.12.2018
Obligasjon TrønderEnergi AS	75,0	75,0
Aksjer TrønderEnergi AS	446,6	446,6
Ansvarlig lån TKP	100,0	100,0
Sum anleggsmidler	621,6	621,6
Bankinnskudd	742,7	413,0
Obligasjoner laveste verdis prinsipp	2 541,4	2 615,0
Obligasjoner med kontantstrømsikring	1 975,9	1 926,2
Aksjefond	1 159,2	1 018,8
Påløpte renter obligasjoner	47,2	46,3
Eiendom	100,9	100,9
Hedgefond og Private Equity	12,6	12,0
Anordning utbytte Aberdeen		1,2
Sum omløpsmidler	6 579,8	6 133,4
Sum eiendeler	7 201,4	6 753,7

Gjeld og egenkapital	31.12.2019	31.12.2018
Kraftfondet	6 330,0	6 330,0
Kollektivfondet	130,9	130,9
Kulturfondet	129,6	129,6
Næringsfondet	33,1	33,1
Sum grunnkapital TKK	6 623,6	6 623,6
Bufferfond TKK	482,4	65,9
Sum egenkapital	7 106,0	6 689,5
Mellomværende bykassen	3,0	2,9
Disponert avkastning til bykassen	91,1	60,0
Sum gjeld	94,1	62,9
Sum gjeld og egenkapital	7 201,4	6 753,7

Ihht. bystyrets vedtak i oktober 2018 (PS 126/18) er det gjort endringer i TKKs balanse i 2018. Det skal ikke lengre avsettes til ubundet investeringsfond (bufferkapital og grunnkapital TKK), men til ubundet driftsfond (bufferfond TKK). Derfor er bufferkapitalen ført på de ulike fondene, og all avsetning til TKK føres fra og med 2018 på bufferfond TKK.

Endring i bufferfond TKK i 2019 er som følger:

IB 1.1.2019	65,9
Bruk av del av kommunens mindreforbruk i 2018	101,0
Tilførsel fra årsoverskudd TKK i 2019	315,4
UB 31.12.2019	482,4

Obligasjoner består av to typer obligasjoner; obligasjoner laveste verdis prinsipp (LVP) og obligasjoner med kontantstrømsikring, og er på tilsammen 4 517 millioner kroner i kommunens balanse. Obligasjoner med kontantstrømsikring er i tabellen over justert for en bokført underkurs på totalt 5 millioner kroner. For vurderingsprinsipper henvises til note 0.1; vurderingsregler.

5 Revisors beretning for 2019

(se neste sider)

Bystyret

Uavhengig revisors beretning for 2019

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Trondheim kommunes årsregnskap som viser kr 10 310 millioner kroner til fordeling drift og et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 96,9 millioner kroner. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2019, driftsregnskap, investeringsregnskap og økonomiske oversikter for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til Trondheim kommune per 31. desember 2019, og av resultatet for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av kommunen slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Kommunedirektøren er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av informasjon i kommunens årsrapport og finansrapport, men inkluderer ikke årsregnskapet. Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen. I revisjonsberetningens siste del - uttalelse om øvrige lovmessige krav - attesterer vi imidlertid på at det er konsistens mellom de lovmessige krav i årsrapporten, finansrapporten og årsregnskapet.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi hadde konkludert med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende. Vi henviser for øvrig til avsnittet «Konklusjon om årsberetningen» under uttalelse om øvrige lovmessige krav.

Kommunedirektørens ansvar for årsregnskapet

Kommunedirektøren er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge. Kommunedirektøren er også ansvarlig for slik intern kontroll han finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av kommunens interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av kommunaldirektøren er rimelige.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir en dekkende fremstilling.

Vi kommuniserer med kontrollutvalget og kommunedirektøren blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om budsjett

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at de disposisjoner som ligger til grunn for årsregnskapet i det alt vesentlige er i samsvar med budsjettvedtak, og at budsjettbeløpene i årsregnskapet stemmer med regulert budsjett.

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsrapporten og finansrapporten om årsregnskapet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000, mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av kommunens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Trondheim, den 14. april 2020

Per Olav Nilsen
revisjonsdirektør

Svein Kato Isaksen
fagansvarlig regnskapsrevisjon

Elektronisk dokumentert godkjenning uten underskrift

Kopi: Formannskapet
 Kommunedirektøren
 Kontrollutvalget

Trondheim kommune
Kommunedirektøren
Postboks 2300 Torgarden
7004 Trondheim
www.trondheim.kommune.no

15.02.2020

